

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

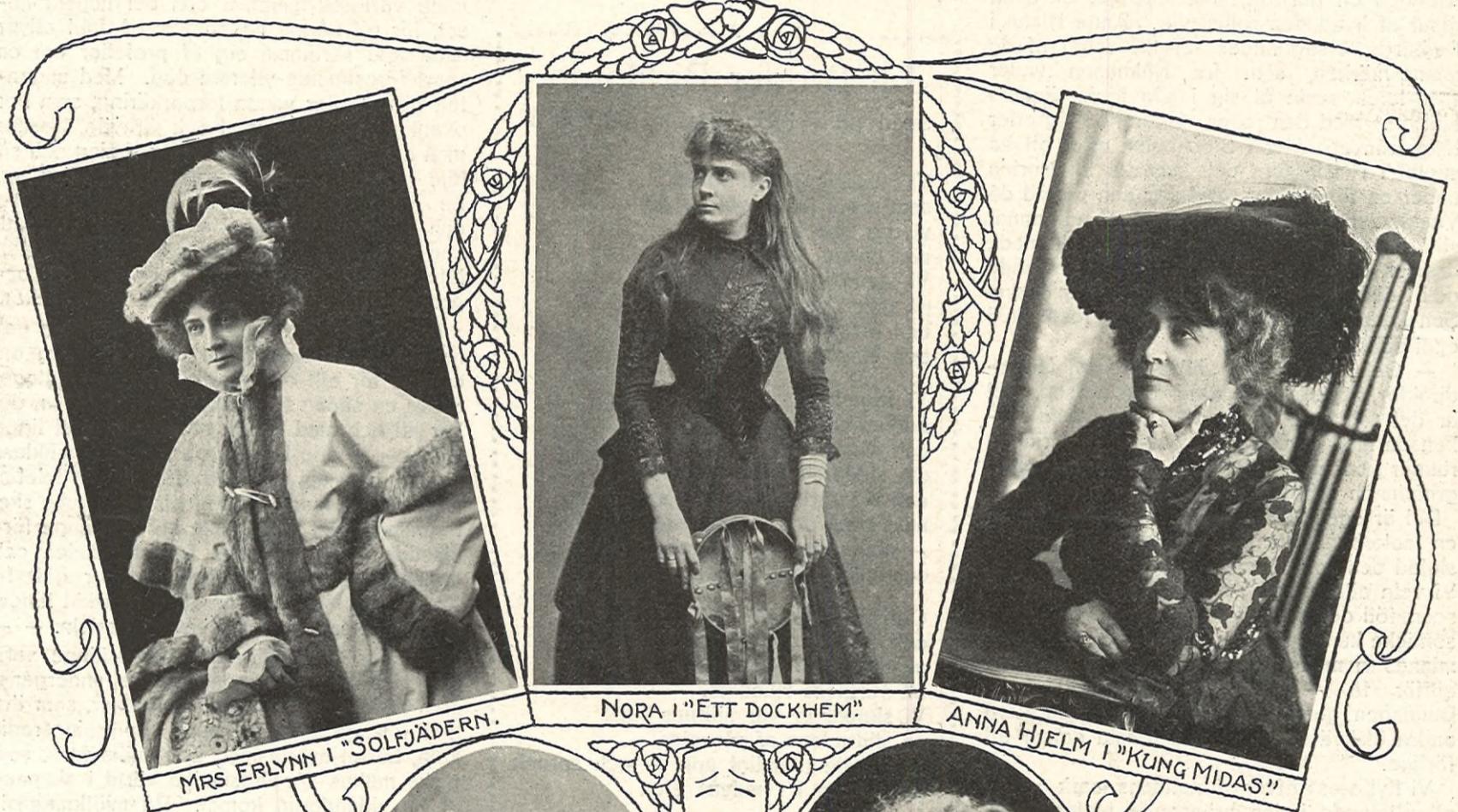
ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 5 NOVEMBER 1916.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Fru Julia Håkanson 30 år vid scenen.

MRS ERLYNN I "SOLFJÄDERN."

NORA I "ETT DOCKHEM!"

ANNA HJELM I "KUNG MIDAS!"

RITA ALMERS I "LILLE EYOLF!"

EMMA SCARLI I "STULEN LYCKA!"

"ALLA MÄN OCH kvinnor äro ingenfing annat än skådespelare", stod det förr som motto på en engelsk teaterledning. Det finns emellertid människor och bland dem icke få af scenens folk, som på ett oöfverträffadt sätt lärt sig den svåra konsten att vara sig själfva, att skapa sig en personlighet och ge den intagande uttryck i det dagliga umgänget och till dessa hör fru Julia Håkanson. Med anledning af de 30 år som förflutit sedan fru Håkansons debut på

scenen har Idun uppsökt konstnärinnan i hennes hem i Stockholm.

Kanske var det en grå dag som i dag med strömmande regn öfver blänkande våta gator den 28 oktober 1891, då Julia Håkanson för första gången stod på gamla Dramatiska teaterns scen som Nora i Dockhemmet. Vi ha tagit en bild med af denna Nora för att visa hur hon var som laddad af latent energi både i rollen och förmodligen i ännu högre grad i verkliga lifvet. Det var en explosion af den-

na inneboende kraft, som flyttade fru Håkanson från hemmet till scenen, där hon med ett enda slag blef en förmåga af första ordningen.

I det lilla ombonade, konstnärligt inredda hemmet på Östermalm, så nära himlen man kan komma, i ett rum dit solen lyser in tidigt och stannar länge, sitter nu fru Håkanson och har bredt ut en samling rollporträtt för Idun att välja på. Och minnen af forna dagars teateraftnar, fyllda af glans och färg, träda fram och synas det ena efter andra.

— Jag har alltid tyckt så mycket om att spela Ibsen, säger fru Håkanson, och jag har spelat de flesta af hans kvinnor. Se här, Rita Almers i "Lille Eyolf".

Porträttet ger icke ens så mycket som man har rättighet att fordra af ett fotografi från 1890-talets mitt. Nog minns man Rita Almers skimrande mörkgröna sammetsklänning mot den hvita huden. Men hvad inte porträttet kan ge är fru Håkansons röst och hennes klara, underbart vackra diktion. Så tala icke många svenska skådespelerskor.

Här är nu en annan glansroll, som betecknar ett steg framåt i konstnärinnans utveckling, Emma Scarli i Giacosas "Stulen lycka". Återigen ett porträtt, som icke ger en enda glimt af hvad den rollen var. Anna Hjelm i Heibergs "Kung Midas" är ett annat af de minnesmärken, som fru Håkanson under 1890-talet reste åt sig i alla teatervänners hjärtan. Med den rollen visade hon sig efter lång frånvaro åter i Stockholm, efter att ha spelat i Helsingfors och svenska landsorten under en följd af år. Det var den period då Vasateaterns repertoar såg ut på ett annat sätt än nu. Då där gafs karaktärskomedi, dramer och klassiska skådespel af levande och döda dramaturger — äfven svenska. Sen kom en tid, då fru Håkanson reste med eget sällskap.

— Och att ha eget sällskap, vara teaterdirektör, regissör och aktör i en person, det är det roligaste af allihop, säger Julia Håkanson med öfvertygelse. Från den perioden räknar konstnärinnan en af sina favoritroller, grevinnan i Sudermanns "Lefve lifvel!"

Det är egenligen öfverflödigt att gå igenom en teaterbana, som ännu lyckligtvis ej är avslutad och som är så väl känd för de flesta. Vi veta alla att då Sverige fick en nationalscen, föll det sig helt naturligt att fru Håkanson icke kunde få saknas där. Från senare år minnas vi med glädje några roller — tyvärr alltför få. — sådana som bergsrådinnan i Dunungen, gamla fru Kanning i Gertrud, flera andra älskvärda och kloka gamla damer att förliga.

Vi flytta oss öfver på nutidens mark och få ett uttalande i den brännande teaterfrågan. Allt detta larm, som nu förs i pressen omkring teaterchefen, tror fru Håkanson snart skall domna bort.

— Vi, hans sujetter, ha idel godt att säga om honom, han är en älskvärd personlighet, han står så mycket på vårt bästa, och hvad repertoaren beträffar — ja, man kan inte veta hvad det är som blifvit ospeladt. Men mina minnen af svensk dramatik från den tid jag hade eget sällskap och fick stycken mig tillsända, göra mig mildare stämd mot Hedberg som bedömare. Det kunde hända, att man fann scener af stor dramatisk kraft, att dialogen ställvis flöt raskt och ledigt, att det fanns udd och salt här och hvar, men att finna ett stycke som helhet, som skulle varit spelbart...

Jag skall säga er hvad de missnöjda författarna borde göra, fortsatte konst-

närinnan intresserad. De skulle bilda en egen teater. En teater utan lyx, utan pretention på en vidlyftig yttre apparat, men med en skicklig sceninstruktör eller instruktis, som förstod sin sak i grunden. Allt beror på den konstnärliga ledningen i ett sådant företag. Där skulle man få se stycken af unga författare spelas, kanske kunde verkliga pärlor hittas, som eljes aldrig skulle komma i dagen. Valet af pjäser skulle bestämmas af en kommitté af författare, som skulle läsa igenom de insända — nej, men hvarför ser ni så ironisk ut? — skulle läsa igenom de insända styckena. Det är nu min idé, och det skulle bestämdt kunna bli något af den! En verklig, intim teater i Stockholm, där man lade af sig världen och sina bekymmer med ytterkläderna, så som man gjorde på gamla Intiman i världen.

Så talar den som gifvit sin själ åt teatern, som till sist andedraget kommer att värmas af sin kärlek till den sceniska konsten och som värmt många själar vid sin flamma.

— Trettio lyckliga, arbetsfyllda år vid teatern, säger Julia Håkanson, och ingen vän af hennes konstnärskap tviflar på hennes uppriktighet. ELISABETH KREY.

Till Broder Birfilaren.

Sedd på Brända Tomten, på väg till bröllop.

VI FILARE OCH FEJARE,
som rundt kring gårdar gå,
vi äro ena hejare,
när andan faller på!
Vi spela vår och väderlek
på gille och galej
och orrespel och tjäderlek
och älskog och tornej.

Vi fara fram som rackare,
hofverandes med makt,
och skryta inför stackare
om riddarslott och prakt,
och vid vårt gavelröste slåss
med beck och morgonstjärnor
— och segra vi, gud fröste oss
och alla fagra tärnor!

Och ändå är vår loft så arm
och — ack! — vår makt så tom:
vi gnida ur en fåratarm
all världens rikedom.
Vi skapat ur vår hjärnas fack
en stjärndans af planeter,
som lyst plötsligt upp — och sprack
och svann i rymdens eter.

Vår framfärd var ett narrverk blott,
en vårens bacchanal,
en kåk på Söder var vårt slott,
som dolde sägnens Graal.
Så spelte vi fåfänglighet,
fast klädd i blomsterskrud,
så sjöngö vi förgänglighet
till ära för vår Gud.

Vi filare och fejare,
som rundt om gårdar gå,
vi äro ena hejare,
när andan faller på!
Vi gnida ur en fåratarm
all världens rikedom
— och dock är ingen makt så arm
och ingen loft så tom — — —

WALLBECK-HALLGREN.

Jordens undergång.

AF ERIK NORLING.

MIN VÄN HADE VARIT DÖD ETT PAR år, då jag en kväll oförmodadt hittade några lösa anteckningar i bakrummet på en gammal portfölj af läder, som tillhört honom och som jag ropade in för några öre vid auktionen på hans kvarlåtenskap. Min hyggelige vän fick en klar och stillsam död ungefär vid midtpunkten af ett ordnärt människolif, och hans få vänner sörjde honom behärskad ett par veckor. Jag erkänner, att jag blef mycket öfverraskad af det temperamentsfulla upprorslynnnet i de reflexioner och hugskott, som här meddelas efter hans anteckningar.

När en förbrytare märker, att han har tur med sina brott och går fri från straff blir han mycket snart sorglöst fräck och tror, att strafflagar äro en myt. Precis på samma vis förhåller det sig med människosläktet. Alltför många gånger i historien har "världens" undergång blifvit bestämdt förutsagd men uteblifvit. Alltför ofta ha syndare ångnat och bättrat sig förgäfvets och de stackars fromma till ingen nytta förberedt sig att lofsjungande möta världsskymmningen och det högsta ljuset, för att någon hädanefter på fullt allvar skall låta skrämman sig af profetior om en snart förestående yttersta dag. Med undantag för en eller annan torparkäring, som bor ovanligt långt från post och järnväg, lyssnar man nu för tiden med en axelryckning och ett löje till sådana fantastiska förutsägelser. En värld, som kommit så långt i civilisation och efter hand blifvit så bekvämt inrättad, kan omöjligt förgås. Jordan är evig, och man låter minsann inte så lätt störa sig i sitt angenäma värf att aflu barn och söka lyckan.

Det går inte nu som förr en skälfnings genom människosläktet vid föreställningen om ett slut för allt och alla — öfverhufvudtaget anses en sådan föreställning orimlig. Ja, det har till och med hänt, att män kunnat ligga leende i leende kvinnors armar och mäklare kunnat göra upp om fula affärer i sin telefon just vid den timme då katastrofen skulle ske, i samma minut som skulle bli den länge förutsedda med eldregn från himmelen och öppnade gravvar. Brottlingen har gått fri för många gånger för att vara rädd länge, och nu sitter han riktigt säker i sadeln. —

Det har nu anmärkningsvärdt länge varit tyst med hotelserna om jordens undergång. Men just i dagarna ha de tidningar, som äro litet folkliga utan att vara upplysningsradikala, börjat syssla med den unika fara, som tycks nalkas vår lättsinniga värld i skepnad af en vidunderlig komet. På mjölkmagasinen, i portvaktsskyffena, i torpstugorna landet rundt spå käringarna alltings ohjälpliga ändalykt vid sammanstötningen med denna komet — det skall bli en majnatt just som klockan slår tolf och alla blommorna dricka sin dag i aningslös drömvaka.

Min personliga ställning i denna sak ligger midt emellan hopp och tvivel. Af hela min själ hoppas jag få upplefva jordens undergång. Min stolthet som individ och min afundsamma kärlek till lifvet förbjuder mig nämligen att dö på något annat vis än i samband med en katastrof för hela vårt släkte och allt hvad det byggt och danat. Men jag tviflar, jag tviflar bittert på möjligheten af ett sådant utsökt öde för min räkning. Jordens undergång har ju varit öryggligt nära så ofta och den kritiska stunden har kommit och gått och ingenting har hänt; men

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halvt år.....	< 3.50	Halvt år.....	> 5.—
Kvartal.....	< 1.75	Kvartal.....	> 2.50
Månad.....	< 0.75	Månad.....	> 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
30 öre efter text.	35 öre å textside.	35 öre efter text.	40 öre å textside.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förh.	för särsk. begärd plats.

i stället har människa efter människa stilla, och ensamt måst vandra bort från en värld, som förblifvit orubbad kvar i all sin ljusa härlighet, växande och blommande för andra.

Jag minns lifligt från min barndom en sådan där stämning af annalkande världsun-dergång. Vår jungfru kom en senhöstmor-gon hem från torget med förskrämd uppsyn och berättade, att både slaktarn och grön-saksfrun påstodo med den yttersta bestämd-het, att hela världen skulle förgås i februari. Slaktarn hade för den skull börjat suppa myc-ket värre — bäst att passa på, menade han, snart kan man inte få något brännvin mera — men grönsaksfrun hade redan börjat gå på bönemöten och lagt bort att skälla på Magnussonskan i ståndet bredvid.

Vår jungfru var aldeles öfver sig gifven af hvad hon fått höra på torget, och det tjä-nade till ingenting att min mor sökte tala förstånd med henne. Hon försjönk så små-ningom i ett rufvande slöhetstillstånd, lät bli att kamma sig och gick omkring med stora hål under ärmarna, tommare i blicken än vanligt och bara med denna fråga på läp-parna: tror frun det är sant, att världen skall förgås i februari? Den stackars flic-kan hade en fästman, en sötare, som mena-de allvar med henne, och de tu hade redan köpt sig en säng till sitt blifvande bo. Om nu världen skulle förgås i februari, så kunde ju flickan aldrig få ligga i denna säng med sin sötare. Det var det som var olyckan för detta häfligt konkreta och individualistiska sinne.

Jag lyssnade i stillhet till all denna jämmer och blef dödligt förfärad öfver hvad som förestod oss, mig själf, min pappa och mam-ma och alla våra möbler. Dagarna förflöto meningslösa, det tjänade ju inte till att börja med något nytt. Maten kunde jag knappt få ner, och gråten satt ständigt på lur i stru-phen — fuggorna och tårarna tycktes blanda sig med hvarandra i halsen till en klump, som gick hvarken upp eller ned och kändes som ett tjockt ullgarnsnystan.

Så kom då till sist den fasansfulla och ödesdigra kvällen. Jag satt vid fönstret med återhållen andedräkt och stirrade upp mot stjärnorna, som jag hvilket ögonblick som helst väntade att se nerfallna på gatan, spruckna och brinnande, och jag undrade för mig själf, om polisen och brandkåren skulle kunna rå på dem. Jag minns, hur jag häpnade öfver att se en familj i huset mitt emot sitta kring salsbordet helt muntert med något sällskapsspel och punsch. Klockan slog... ett... två... tre och så vidare... och allting blef precis som förut. Stjärnorna gnistrade på sina vanliga platser, en vagn körde förbi, en full gubbe skralade. Det var egentligen då jag blef på en gång sangvini-ker och skeptiker i fråga om jordens förstöring — jag hvarken behöfde befara den eller tordes hoppas på den.

Människan blir annorlunda med åren, och nu är jag så långt från att frukta jordens undergång att jag tvärfom önskar den, har be-hof af den. Jag fasar för att dö ensam. Det är ju möjligt, att någon i Kina eller i Syd-Amerika dör i samma ögonblick som jag, men det hjälper och tröstar mig inte stort; jag vill ha många olyckskamrater på en gång och helst folk som jag känner igen — jag har alltid haft en liten benägenhet för det. Inte heller kan tanken på att Goethe, Napoleon, Tegnér måst vandra densamma förödmjukelsens väg hindra mitt väsen från att spritta till af harm och afsky öfver döds-

tvånget. Det är egentligen inte så mycket ensamheten i mörkret, som skrämmer och upprör mig. Det är min stilla, fördjupade och passionerade kärlek till denna verklighets-värld, som skall komma mig att i dödens stund känna en hatfull afund mot det nyföda barnet, som ännu har hela den i lycka och olycka lika ljufva tillvaron framför sig, mot dagakarlen, som sliter en hund för det nödvändigaste, mot krigaren, som mistat ar-mar och ben på slagfältet — men dock lef-ver, lefver, förnimmer sin personlighet och säger: jag känner, jag vill...

Mitt hjärta skriker af ångest, af vanära och skam vid blotta föreställningen om att människor, som få lefva, andas, le och tala, skola rofa i mina gömmor, syna mina papper och böcker och måhända dra nytta för sin framtid af någon idé, någon ordvändning jag noterat i hemlighet men inte själf hunnit bruka — allt detta medan jag själf blifvit brutalt utvisad af döden och nu är borta för alltid, orörlig, ofarlig. Där skall jag ligga klafbunden i smutsig mull under en stenbit, utan möjlighet att göra mina hotelser och förbannelser hörda, under det världen kallt går framåt, som om ingenting händt. Jag är ur leken, ur lifvet.

Min kropp, min närmaste vän... Dig har jag tuktat, vårdat, hållit i ära — hvilken bitter ironi i ditt öde på jorden! Du var en gång så märkvärdig — man spårade likheter och egenheter i ditt varma hull, man älskade, af-skydde, fruktade, tog i hvarje fall intryck vid åsynen af dig. Man respekterade den bild, som bar mitt namn. Och nu med ett slag förbi... Jag som aldrig ens ville låta raka mig af en annans hand, jag som först efter åratals bekantskap kunde låta en kvin-na beröra mig, jag skall ligga där maktlös och finna mig i att någon underhuggare, som har till yrke att tvätta lik och svepa, hand-terar min kropp efter behag och mönstrar mina blottade lemmar, närgånget och hvar-dagligt flyktigt — jag ser ju ut som alla an-dra och är numera ingenting, en stackars död, som inte längre har några chanser, hvarken i kärlek eller i spel.

Nej, nej, jag vägrar att dö från lifvet, just när det är som vackrast — och som vack-rast är det ju alltid — när helst en människa dör, dör hon för tidigt. Jag måste vägra i det längsta: jag dör inte med mindre än hela jorden och allt hvad hon bär förgås. Ett "världskrig" med sina mängder af stupade ger mig inte nog talrika olycksbröder, det är ändå alltför många miljoner kvar, som få njuta af att vara till, i glädje eller sorg, och alla ofödda barn därjämte... hela den oför-gångligt långa morgondagen med ett myller af varelser...

Tanken på vår jords snara undergång både lugnar och stimulerar mig. Från mitt lilla tornfönster kan jag se ut öfver dagens vimmel. Jag ser, hur människorna drifva sitt apspel, älska, hafa och framför allt kämpa om makten, så att de darra af ansträngning under en mask af leende lugn. En i sin still-het vild glädje griper mig vid föreställnin-gen om att detta infama samhällslif på vår sköna, sköna jord kanske krossas af kome-ten i nästa månad. Då kommer ingen mor-gondag med stigande börspapper, med nya kvinnor och delikatesser, inga vårar mer, in-ga somrar... Då måste vi följas åt i mörk-ret, alla utan undantag.

Åh, hur innerligt väl förstår jag inte själs-författningen hos de mäktiga män i forna dar, som läto döda sina mest älskade älska-rinnor, när de själfva kände slutet nalkas.

De fingo åtminstone med sig i grafven en liflig illusion af att först ha förintat all jor-dens skönhet i ett fint extrakt och det var dem nog, ty människorna voro lyckligt naiva på den tiden.

Hvar jag än går, förföljes jag af tankarna på döden, min egen lilla ensamma död. De tankarna smyga sig mellan raderna i boken jag läser, de näsila sig in i mina drömmar, de förgifta mitt bröd.

Så är det då sant och oryggligt, att jag skall dö, om ett år, om tio år eller om tjugo — det blir lika snart i alla fall. Jag skall dö utan att ha fått se med egna ögon de under-baraste landskap jorden äger någonstades långt härifrån, dit jag ämnat resa, om inte döden andades ut sin styggelse på allt hvad jag gör eller drömmer om att göra. Af dö-dens gissel skall jag drifvas bort från mina böcker, som stå där i jämna, lugna rader i min soliga kammare och som jag älskat med en smärtsam ömhet. Deras tankars vida land har mitt medvetande sökt att behärska inom gränser, som för hvarje dag blifvit lit-et, helt litet utvidgade, tills döden, den plumpa och onda döden, kommer och gör slut på eröfningen och på segerns glädje. Mina böcker i den soltysta kammaren, där jag suttit och tänkt på munkar och humanis-ter och emellanåt njutit en liten illusion af att tiden ändå är lång, mina kära böcker, hur skall jag kunna skiljas från er! Hvar och en af er är min personliga intima vän, och blun-dande kan jag känna igen honom bara på lukten — ingenting, eller bättre sagdt, ingen kan dofta finare än en bok, som äges af en enda och läses af honom ensam. En bok af något värde måste man rå om för sig själf, tilsom sin kvinna. Men så mycket bittrare blir skilsmässan...

Jag brister i gråt af öfvermäktig kärlek till mitt lif, när jag framkallar i minnet den vår-middagsstund i fjol då jag satt och hvilade mig på ett litet berg midt i en uppsvensk ängd af nyplöjd åker framför ett skogsbyn med unga björkar, hvilkas gyllne gröna hän-gen lyste och skälfdde i middagsglansen. Dit vill jag komma igen maj efter maj, så länge en maj finns, och sitta där ensam i gräset och göra den synen till min, alltmera till min, i långa, sinnligt djupa drag. Ingen himmel i världen kan ha någonting skönare att bjuda mig, ingenting som jag hellre vill äga... Men skuggorna förlängas, och jag vet, att jag skall dö.

Frysande går jag hem och sätter mig att läsa de filosofer, som påstå, att företeel-erna endast äro bilder i människans med-vetande, verk af vår ande, och att de för-svinna, då detta medvetande slocknar i dö-den. Men jag måtte inte förfoga öfver ett tillräckligt abstraktionsvant intellekt för att kunna sentera dessa luffiga läror. Jag kan inte finna annat än att de äro ett mycket krystadt och tunt surrogat, uppfunnet af per-soner, som voro för fega och för högfärdiga att rent ut bekänna sin hejdlösa lifskärlek. De skändes för sin giriga naiva jag-känsla och tordes ge uttryck åt den endast i myc-ket indirekt och reflekterad form, men därför icke mindre förmälet. Lifvet, det är bara skenbilder och tillfälligheter; det där ta vi med oss alltsammans, när vi få lust att gå, sade de med en axelryckning och läto kalla sig för idealister och djupa tänkare.

Men jag minns, att min farmor brukade tycka om att se på ett stort päronträd på vår gård. Vi betraktade det gärna tillsammans, och hon och jag talade om det, strax innan hon gick hädan. Hon dog, hon begrofs, hen-

S:ta Birgittaskolan Regeringsgatan
— 19—21 —
Textilarbeten. Gardiner, Linneutstyrlar,
Broderier och Spetsar i största urval.

IDUNS KOKBOK

AF
ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - -

4:de upplagan nu utkommen.
30 tusen ex. Pris Kr. 5:50 inb.

nes minne dog, men päronträdet stod kvar och står där än. Många gånger sedan har jag skrapat mossor från trädets bark och ätit af dess saftiga frukter, som farmor inte kan få bita i, hur gärna hon än ville. Ja, trädet står där otvifvelaktigt i all sin vackra och grymma verklighet, men farmor hon är borta. Jag skall bort jag också före detta träd, om jag inte hugger ned det i tid.

Trots allvarligt spekulerande hit och dit är det mig komplett omöjligt att hitta på något medel i stånd att spränga hela vår jord i bitar, i små, små skärfvor. Så mycket dynamit, som det skulle krävas till jordens definitiva förstöring, kan inte åstadkommas på jorden, och hvar skall man då ta den från? Dessutom får man alltid ha med i räkningen, att om också några miljoner jordinvånare kunde bli fullt eniga om att begå gemensamt själfmord, så skulle det ändå alltid i sista stund växa fram förrädare, som skulle svika vår sak och rädda jorden — och sig själva — åt lifvet. Sådan är människan. Hela det stora allentåtet blefve därmed ett fiasko, några lokala katastrofer i stil med jordbävningar, och förrädarna, som hållit sig kvar, finge så mycket bättre svängrum.

Jag ser ingen klar utväg för mig att kunna dö med heder och värdighet och med inre lugn. Tillsvidare står dock mitt hopp, ett litet svagt hopp, till kometen i nästa månad.

Men medan jag så lefver i väntan på döden, min egen lilla hemska eller allas på en gång, kan jag inte fatta något beslut om mitt sätt att lefva. Jag vet inte, om jag bör göra som den där slaktarn jag hörde talas om i min barndom, han som ansåg det vara sin plikt att begagna tillfället väl och började dricka mera brännvin, eller om jag skall följa grönsaksfruns exempel och vårda min själ i enfald och ånger.

Så långt min aflidne väns anteckningar. Han dog, som sagdt, en stilla och lugn död, till sitt sista klart medveten om det betydelsefulla ovissa, som förestod honom.

Belgiens barn — mänsklighetens barn.

En vädjan till vår läsekrets.

BELGIENS BARN!

Två ord, som innesluta i sig hela krigets tragedi, nuets lidande och hotet mot framtiden.

Men Belgiens barn ha liksom blifvit hela mänsklighetens barn, det finns såväl i Europa som i Amerika en känsla af ansvar för dem. Det är det ansvaret, som vi svenskar nu uppmanats att dela genom att sörja ekonomiskt för ett hundratal belgiska barn, så att de kunna finna en tillflykt och ett hem ur krigets fasor och elände i ett skyddadt neutralt land, Schweiz.

Det är nu vid pass två år sedan Idun tog initiativet till insamlingen för de sköflade hemmen i Belgien. Skräcken öfver kriget och dess elände var då ny, i dag är den gammal. Men ehuru gammal ha vi ingen rätt att antaga att den skulle förslöats, tvärtom, den måste ha växt och fördjupats. Vårt medlidande måste ju ökas med lidandet!

Den gången hade ingen mod att troisa tanken på, att kriget skulle fortfara den dag som är. När vi läste skildringarna från Belgien, från detta land i panik och flykt och förtvifladt nödvärn, då drömde vi icke om

Belgiska barn i Lausanne.

att landet skulle stelna i denna form, att det skulle genom år förbli en krigsskådeplats. Och dock är så förhållandet.

Under denna tid har uppstått nya former för nöd och nya för hjälp. För två år sedan kunde Idun med sin läsekrets' välvilliga bistånd överlämna en ganska vacker summa till den belgiska regeringen att användas till lindrande af flyktingarnas ögonblickliga nöd.

Nu gäller det att söka rädda barnen ur landet och därigenom åt framtiden. Belgien, likt en fattig mor, kan icke för ögonblicket ge sina minsta skydd och bröd.

Schweiz har sedan ganska länge öfverallt i de fransktalande kantonerna små kolonier af belgiska barn från la libre Belgique, från krigszonen. De ha förts dit öfver Frankrike och mottagits med öppna armar och hjärtan. Schweiz har icke blott åtagit sig arbetet och omtanken utan äfven de dryga ekonomiska utgifterna. Rockefellerfonden har betalat för ytterligare femhundra barn. Men ännu finns det barn, som kunna bli räddade, om ekonomisk hjälp kan skaffas. De lefva i det eröfrade Belgien, i grufdistrikten, där arbetslösheten och nöden äro stora, men kunna med tyskarnas medgifvande föras ur landet i små grupper ner till Schweiz.

Till Sverige vädjas nu att söka åstadkomma en liten svensk-belgisk koloni i Schweiz. Det är professorskan Anna Glasell-Anderson, Djursholm, som förmedlar denna vädjan, sedan hon på ort och ställe studerat förhållandena och kan intyga, att experimentet slagit väl ut. Hittills har hon på privat väg tryggt underhållet för 20 barn i Schweiz till den dag, då de kunna få återvända hem. För de återstående 80 räknar hon på allmänhetens bistånd. Hvarje barn kostar i underhåll 420 kronor om året, hvar till kommer resekostnader på omkring 30 för hvar och ett. Det gäller alltså ganska stora summor och förpliktelser, men den, som sett i hvilken grad mänskligt medlidande och öfvervilja komma till synes i andra små neutrala af kriget befungade länder, är ju skyldig sitt eget land att tro på, att det icke vill vara sämre.

Professorskan Anderson har närmast tänkt sig att intresserade personer skulle kunna sammansluta sig till grupper af hvilka hvar och en åtog sig underhållet för en liten skyddsling, med hvilken den sedan kunde brefledes sätta sig i förbindelse.

Äfven större eller mindre penningbidrag en gång för alla ses med tacksamhet, och Iduns redaktion åtager sig med

nöje att mottaga, förmedla och redovisa för dylika bidrag.

Det verksammaste sättet att protestera mot kriget är att göra gärningar i strid med krigets anda, att söka rycka undan kriget några af dess offer, att hjälpa till att bygga upp, där kriget rifver ner. Vi träda därmed i förbindelse med dem som lida, i förbindelse med verkligheten utanför våra gränser. Vi "komma med" på det värdigaste sättet, vi bidraga till att skingra den skugga af förakt och misstro, som hvilat öfver oss. Vi rentvå oss från något af den skam, som ensliga svenskar dragit öfver oss genom sin snikhet på krigförandes bekostnad.

Här är möjligheten till en praktisk handräckning, till uppnående af ett verkligt resultat i samarbete med ett annat neutralt land!

Må vi därför hvar och en, på sätt som står i vår förmåga, bidraga till att säkerställa den belgisk-svenska kolonien i Schweiz!

Den franska kvinnan under kriget.

Studie af ELSA LINDBERG-DOVLETTE.

(Forts. fr. n:r 43).

"DET ÄR INTET BEHAGLIGT ARBETE," säger den gamla skraddarfrun, "att vända och lappa de gamla uniformerna. Men jag gör det för fosterlandet, och för min sonson," tillägger hon sakta. "Han är ute i kriget, bara barnet, 1916 års klass. Det var vårt enda intresse här i lifvet. Gud vet, om han någonsin kommer igen?"

Den gamla skraddaren syr och träcklar. Han är åttio år, men han går den långa vägen till Riviera Palace till fots två gånger om dagen. Han ger sitt arbete. Det är hans skärf till de sårade.

"Det är som om uniformerna talade till mig," säger han. "De lukta krukrök. Jag måste fänka på det hjärta, som klappat därbakom, på hur man kämpat och på allt hvad man vågade därvid. — Man kan lätt skilja hålen efter skotten på uniformerna från slithål. De äro helt små och runda. Jag stoppar ej igen hålen efter skotten. De må bäras med heder, ty de äro mer värda än dekorationer."

Det är ej endast Riviera Palace som är transformeradt till sjukhus. I Monte-Carlo finnes ännu Hôtel Alexandra och Palais du Soleil, där förr de stora karnevalsbalerna höllos; äfven där äro offervilliga Röda Korsets damer, som sköta de sårade och i Prins Alberts af Monaco sjukhus är äfven inrymdt flera sängar för de sårade. Och dit sändes äfven de som ådragit sig febersjukdom i kriget. Att under krigstider kläda på det franska Röda Korsets vackra dräkt är ej alltid så ofarligt som man kanske tror. Många äro de sjukdomar, som de sårade ovetande föra med sig och som oftast bryta ut senare, då de redan en tid sköts på sjukhuset af sina frivilliga vårdarinnor.

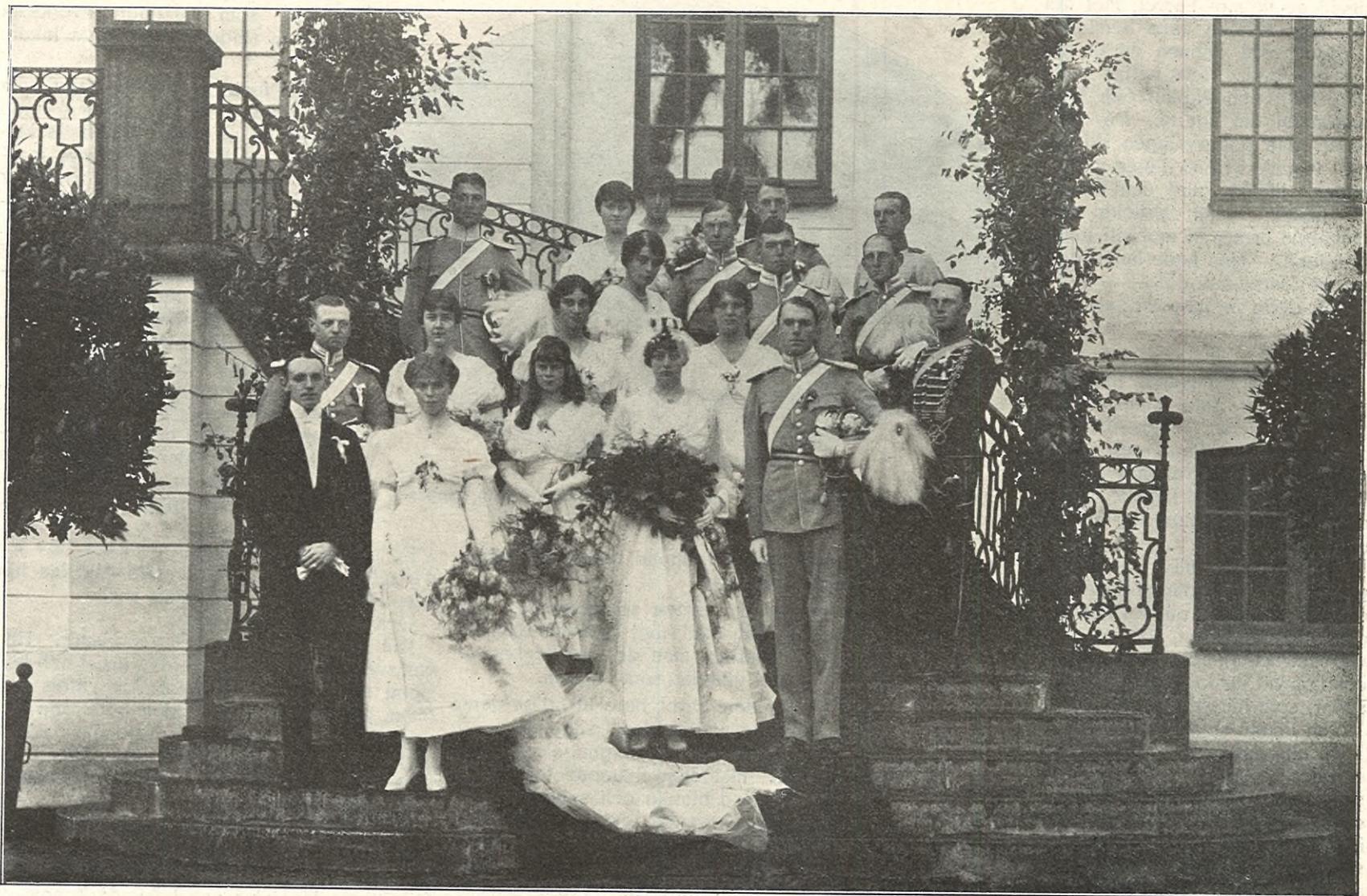
Den farligaste af dessa sjukdomar, som hota soldaten i fält är tetanus. Den ytttrar sig som kramp i hela kroppen och i synnerhet trycker den sjuke krampaktigt samman käkarna. Doktor Caillaud vid Riviera Palace sjukhus har lyckats rädda flere tetanuspatienter.

"Lebeau Maurice" var den mest omtalade bland dem. Ännu icke nitton år fyllda var han dömd att dö. Hans

Pellerins

Grädd- och Växt-Margarin

ersätta det finaste mejerismör.

Bröllopet på Kronovall mellan grefve Thure Bjelke och grefvinnan Brita Sparre. Hoffotograf A. W. Rahmn foto.

mor och far reste från Paris för att se sin ende son. Och underverket inträffade: han räddades. Jag minnes de dagar, då modern satt i linneafdelningen och sydde bindor för de sårade för att ändock få vara i närheten af sin son, fastän man förbjöd henne att komma in till honom. Hur många gånger smög hon sig ej bort för att göra sig så liten, så liten och lyssna vid hans dörr. Och när hon så hade honom åter frisk, hur stolt stod hon icke bredvid hans säng liksom på vakt, att intet åter skulle taga honom från henne.

Kanondundret, soldaternas skrik vid bajonettanfallen, de sårades jämmer, allt detta rysliga, som gör en strid till ett demoniskt skådespel, har hos soldaterna framkallat en sjukdom, nämligen "skräcken", som ju redan var känd i forna tider.

Den yttrar sig först som apati och sedan som fullt utbildad galenskap. Afven här på sjukhusen, hade man dylika fall; bland andra en stor stark man, som hade gått ut i kriget, dådkraftig och modig. Han kom tillbaka som ett litet barn, en svag liten gosse, som ej kunde tala. Han hade glömt allt, till och med de allra enklaste ord. Sin sjuksköterska kallade han för "dadda". Sin hustru kände han ej igen mer. Med sitt långa svarta skägg och den frågande hjälplösa minen liknade han en skrämjd jättegosse. Icke ett sår fanns på hans kropp. Men "skräcken" hade släckt allt vetande och all handlingskraft. Med otroligt tålamod hade Röda Korsets damer börjat lära honom tala, som man jollrar med ett barn och en dag kom hans unga hustru glädjestrålände och berättade, att i dag hade han lärt sig att säga — — — "Merci." — — —

Trots all omsorg kom ändock döden hit till sjukhusen ibland och tog sin tribut. Flertalet räddades, men i synnerhet några af

dem, som träffats af "dum-dum"-kulor begravdes på Monacos lilla vackra kyrkogård, hvarifrån man ser hafvets blå mellan höga cypresser.

Där låg på sjukhuset en soldat från Korsika. Och han måste dö. Han visste det och han kände det. Men han kunde icke dö. Ty han måste först se sitt hemland — — Korsikas sköna ö. Han längtade och bad att blifva sänd hem. Men doktorn sade, att han skulle dö på vägen och man kunde ej sända hvar döende soldat tillbaka till hans by.

I sjukhuset fanns ett litet kapell. Röda Korsets damer hade ordnat det. En skänkte en Mariabild, en annan altarduken, en tredje lånade silfverkandelabrar för ljusen. Monte-Carlos förnämsta harpist, som vanligen ackompanjerade på Casinos teater, ackompanjerade här Röda Korsets damkör. Det var unga klara röster som sjöngo kantater och en barfotamunk förrättade mässan. De sårade buros och leddes ned. Bland dem var den korsikanske soldaten. Han bad sin sjuksköterska att föra sig fram tätt intill Mariabilden. Han var så svag att han ej kunde gå och han kröp på sina knän fram till bilden. Men ögonen voro stora och troende. Han bad och han bad. Han bönföll om ett under. Han ville återse sitt hemlands ö. Jungfru Maria skulle göra det möjligt för honom att ännu en gång se Korsika. — Och sedan ville han dö.

Det var en helt liten jungfru Maria-bild tagen direkt ur en förnäm dams salong. Hon bar icke en gång det heliga barnet på armen. Hon var själf så ung som ett barn, skulpterad så fin och späd och med de sirliga armarna sträckta fram i nästan blyg, men ändock så oändligt hjälpsam rörelse.

Hon hade ringar på sina små barnhänder och sidenkläder med broderier stodo i styfva veck rundt ut omkring henne. Hon hade va-

rit ett litet prydnadsföremål i en salong och ingen hade någonsin bedt henne om ett under. Nu låg den korsikanske soldaten där framför henne och fordrade af henne ett underverk för att kunna få dö i frid. Och den lilla madonnan, som icke en gång hade ett Jesusbarn att taga till hjälp, hon stod där liksom villrådig med sina små ringprydda överksammas händer sträckta ut mot honom. Han bad, hela hans väsende och innerliga gudsfruktan brann i denna bön. Det var hemlängtan som ännu höll honom vid lif och det var undret han väntade.

Så fördes han upp igen. Men ännu i sin säng fortsatte han att bedja. Som hans ena arm var amputerad och den andra ombunden höll han radbandet mellan läpparna. Det var ett radband med kulor utskurna ur hans hemlands starka träd. Han sög hvar kula. Han slukade de heliga orden, han var en brinnande flamma af bön och åkallan.

Och den lilla madonnan hörde honom — undret skedde. —

Man påstår här i Monaco att den, som vaknar tidigt en morgon, när solen just går upp, han kan, om han skådar från Monte-Carlos höjder få se Korsikas undersköna ö likt ett glittrande smycke stiga upp ur hafvet. — Detta händer sällan. Det är få utvalda, som sett det. Men för dem har det varit en härlig syn. — Det är ingen hägring. Det är ön själf man ser med sina höga klippstränder, sin mäktiga bergrygg och skogarnes luftiga linje, allt solbelyst och ljust likt längtans uppnådda land.

De lärda ha sin förklaring därför. De tala om ljusets brytning och skuggornas spel. Men den unge soldaten från Korsika, han låg på sina plågons läger och bad till den lilla madonnan, som en gång varit en prydnad blott i en Monte-Carlo salong. Man hade på hans begäran vänt hans säng så, att han

kunde se ut mot hafvet, mot det haf, som sköljde hans hemlands ö. Och med ögonen dit ut låg han och bad. Hela natten hade han bedt och åkallat och tiggat madonnan om undret. På morgonen vid daggroningen skedde det. Korsika! Hans ö steg upp ur hafvet, liksom gled den honom till mötes. Han sträckte sina stympade armar ut mot sitt längtans land. — Han hade hunnit hem och nu kunde han dö! — — —

Och detta är icke en saga!

Kriget har omskapat alla begrepp. För den, som har fått gåfvan att se, finnes öfverallt osannolika sannsagor och gamla legender, som lefvat upp i verklighet igen. Är det kanske någon, som vill höra så skall jag berätta några här.

— — — "En häxa hade slängt in unga gossar i en bur; där göddes de och sköttes de och vårdades på det bästa. Då och då gick hon till buren, för att se efter, om de voro tillräckligt feta och starka. Ty de föddes upp att kastas som mat åt ett grymt vidunder, som härjade i landet — — —"

Och denna saga har blifvit sann.

På alla sjukhus i hela Frankrike skötas de sårade på bästa sätt. Enskilda personer skicka dem fågel, fina gamla viner och utsökta frukter. De skötas af tjänande sysstrar i liljevita dräkter. Och alla dessa damer, som äro sysselsatta omkring dem och hvilka, som sitt enda smycke bära det röda korset, kärlekens och lidandets symbol, tillhöra landets främsta familjer, som glömma egna intressen för landets.

Men då och då kommer till sjukhusen militärläkaren, sänd af armén för att inspektera konvalescenterna och undersöka, hvilka äro nog starka att sändas ut till fronten igen.

Ty vidundret, som härjar i landet heter krig. Och det måste matas med lefvande unga män, som kastas framför det för att sönderslitas. — Och så upprepas sagan i verklighet.

Den som tycker om sannsagor har bara att höra.

— — — "Det var en gång för länge sedan en tid, då alla döda föremål kunde tala —", så börjar en saga.

Nu är den tiden åter inne. Jag kom en dag till Riviéra Palaces stora sjukhus. Jag passerade den eleganta bar, som ligger bakom den stora vinterträdgården, där springbrunnar porla i gliffrer mellan droppstensgrottor. Där spelade under säsongen zigenarorkestern i guldsmidda, röda frackar och de dyraste viner och likörer beställdes fram af elitpubliken. Nu finnes det intet kvar af allt detta.

Men på den plats, där champagnebuteljernas silfverhalsar sträckte sig och de stormagiga likörflaskorna trängdes, där finnes nu något helt annat. I alla skåp, på alla hyllor finnes där skor, — soldatskor. — smutsiga, nedtrampade, utgångna. De äro diitkastade huller om buller. De vänta på att blifva rengjorda. En soldat söker förgäves ordna dem. De äro hårda och styfva att röra vid. Frankrikes jord tynger vid dem. Frankrikes jord har

"Le beau Maurice" med sin mor efter tillfrisknandet från tetanus.

blödt under dem, trampad, pinad af miljoner unga soldatsteg.

Och det är de grofva soldatskorna, som tala med en röst, med högt ropande röst. — I sagan förstår man de talande tingen. Och här är det alldeles som i sagan.

Man förstår dem strax, bara af att se dem. "Glada gingo vi ut i striden," säga de — "i marschtakt, vid musik, klingande spel och fosterländska melodier, flygande fanor och lefverop. Vi voro blanka och svärtade som soldatskor böra vara det. Vi lyftes lätt öfver Frankrikes bördiga jord. Långa vägar gingo vi, alljämt framåt mot fienden. Men motgången ändrade takten. Tyngre blefvo stegen, oflast långsamma, så långsamma ibland, att det var, som om vi ej gått framåt. Frankrikes jord vändades under oss. Men vi höllo stånd. Så kommanderade man oss att vända. Och Frankrikes jord grät blodstårar när vi lämnade de stora sköna provinserna åt fienden. Dröjande gingo vi bort. Men vi sprungo aldrig i neslig flykt.

Och när soldaten sårades och han släpade sig ur striden till ambulansen, då afundades vi dem, som finga fortsätta framåt ärans väg, som dock en gång måste leda till målet.

"Frankrikes jord kallar tillbaka de sårades trötta fötter — — —"

Så tala skorna, de ropa med hög röst. Och soldaten, som parar dem två och två och ordnar dem, han ställer dem upp i leder, liksom färdiga att marschera upp mot fronten igen. De äro styfva och grofva, — fåliga

En soldat, som ej blifvit sårad i kriget, men återkommit därifrån sinnesrubbad.

och ihärdiga. De vänta blott på foten, som nu ligger överksam mellan Röda korsets hvita lakan.

Det fanns en grekisk saga, som berättade att en halfgud hade makt att ur jorden framkalla krigare, om han kastade mot marken hvassa draktänder. Hvad är detta annat än kriget i löpgrafvarna?

Granaternas hvassa skärfvor falla ned i löpgrafvarna, där soldaterna grävt ned sig. Och upp springer ett färdigrustadt regemente. — Ofta talas äfven i grekiska sagor om odjur och drakar. Odjuret som spytt ut eld och förfär landets ungdom. Det är kanonerna. Och den flygande draken, som sprider förödelse öfver världen. Det är nu i vår tid aeroplaner och zeppelinare.

En senare tiders saga Konung för en dag har jag sett förverkligad alldeles här framför mig — — "Si j'étais roi."

Och nu skall jag berätta.

Det var en gång en liten parisare. Han var svärmare. Han ville blifva artist och han sjöng ofta med spröd tenor: "Si j'étais roi" ("Om jag vore kung"). Men ödet ville annorlunda. Han blef bara mekaniker på en verkstad. Men hvarje kväll sjöng han i en teaterkör. Och då var han lycklig i rampens fantastiska sken.

Så kom kriget och vände upp och ned på allt. Den lilla parisaren måste gå med, han som de andra. Han fick soldatrocken på. Den var för stor och passade honom ej. Men han bar den, som en teaterkostym, stolt öfver allt det röda och blå. Han var i kampanj, han som andra. Och vid lägerelden roade han de andra kamraterna med att sjunga. — Oftast sjöng han då — — "Si j'étais roi". — Han sårades af en tysk granat och släpades medvetlös bort till ambulansen.

När han vaknade upp till medvetande igen, låg han i en förgylld säng, under sidenfodrad sänghimmel och lutad öfver honom stod en ung älsklig flicka, klädd i hvitt och med en hvit slöja öfver håret. Hon frågade ömt hur han befann sig. Hon torkade hans heta panna. Hon gaf honom en läskande dryck och hon betjänade honom omsorgsfullt.

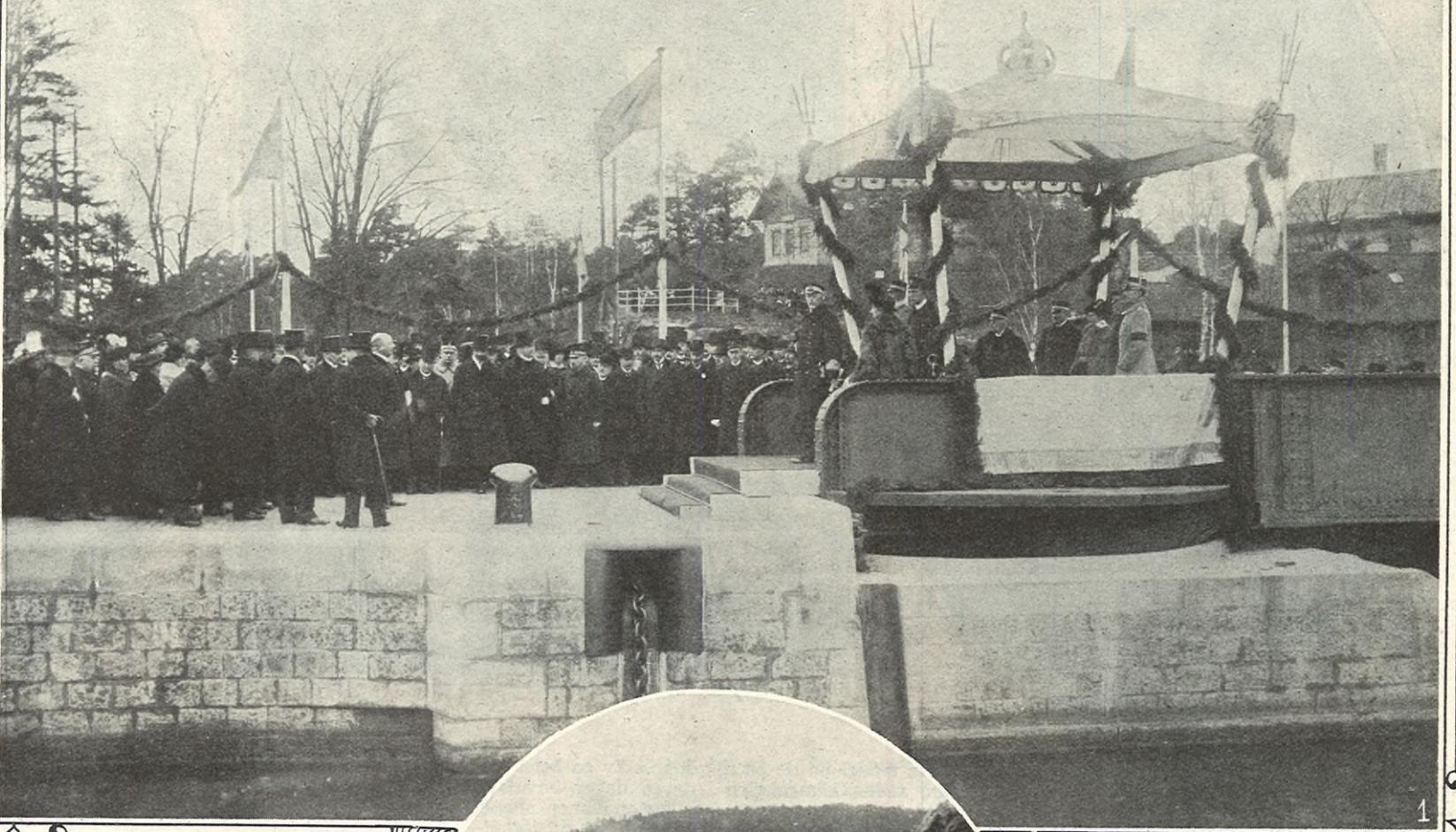
Den lille parisaren trodde att han drömde. Han rörde vid sängens förgyllning och silkesprakt och se, det var verklighet alltsammans. Men för den unga hvitklädda flickan bugade sig alla djupt. Man kallade henne ers höghet och prinsessa. Och hon betjänade honom med stor ömhet. Och ödmjukade sig inför honom, och tvättade hans sår och bäddade hans säng.

Då förstod han. Hans dröm hade blifvit verklighet. Nu var han — konung för en dag.

Och detta tilldrog sig år 1915 på Riviéra Palace stora militärsjukhus, där de sårade soldaterna ligga i miljonärernas f. d. praktrum och där en liten prinsessa har tagit en tjänarinns skepelse för att bistå de sårade.

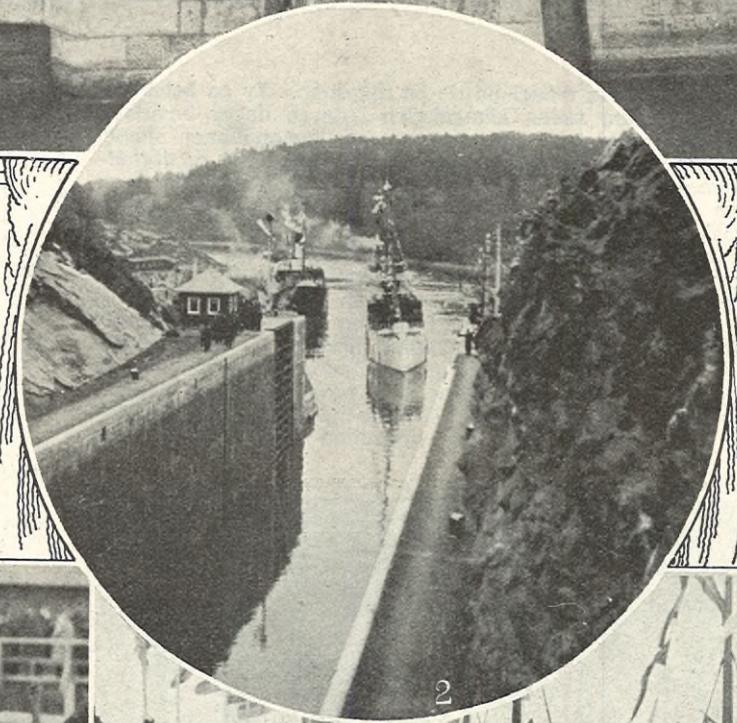
(Forts.)

Trollhätte kanals invigning

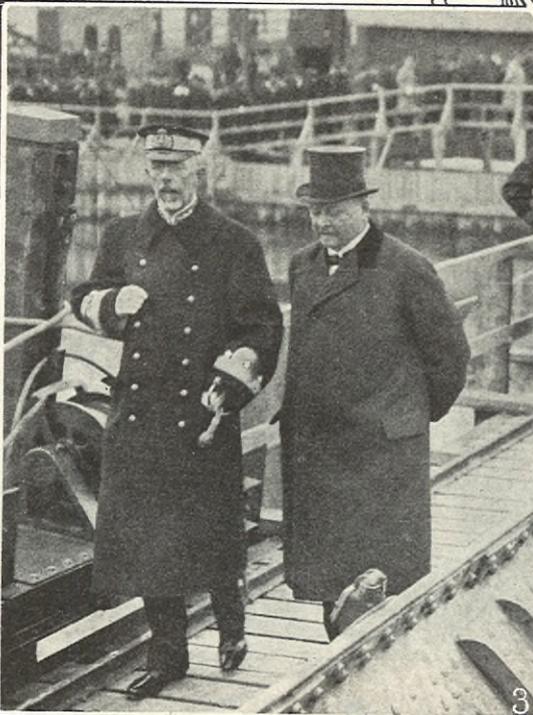
1

1. Öfverste Hansen ger inför konungen en historik öfver kanalbyggnadsarbetena omedelbart innan Hans Majestät från estraden håller invigningsstalet. 2. Kanalparti från Trollhättan. (W.

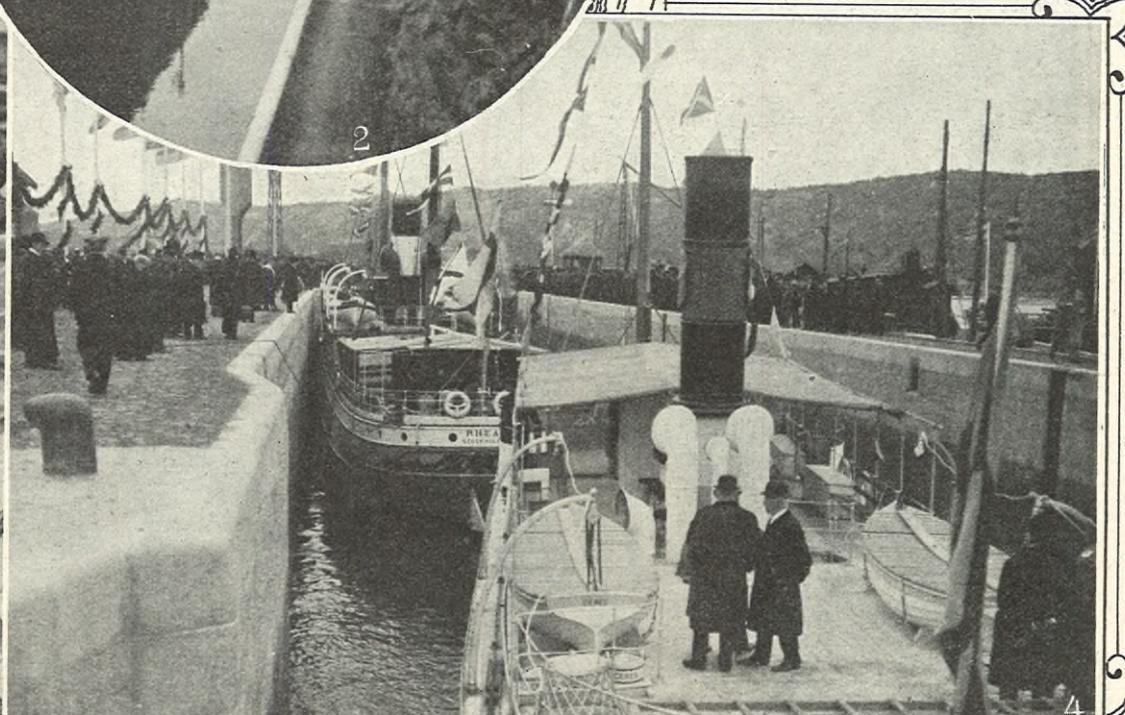

2

Lindhe foto). 3. Konungen, beledsagad af öfverste Hansen, beser slussarna. 4. Den första slussningen vid Ström. (Pressfotobyran.)

3

4

UR HUFVUDSTADENS

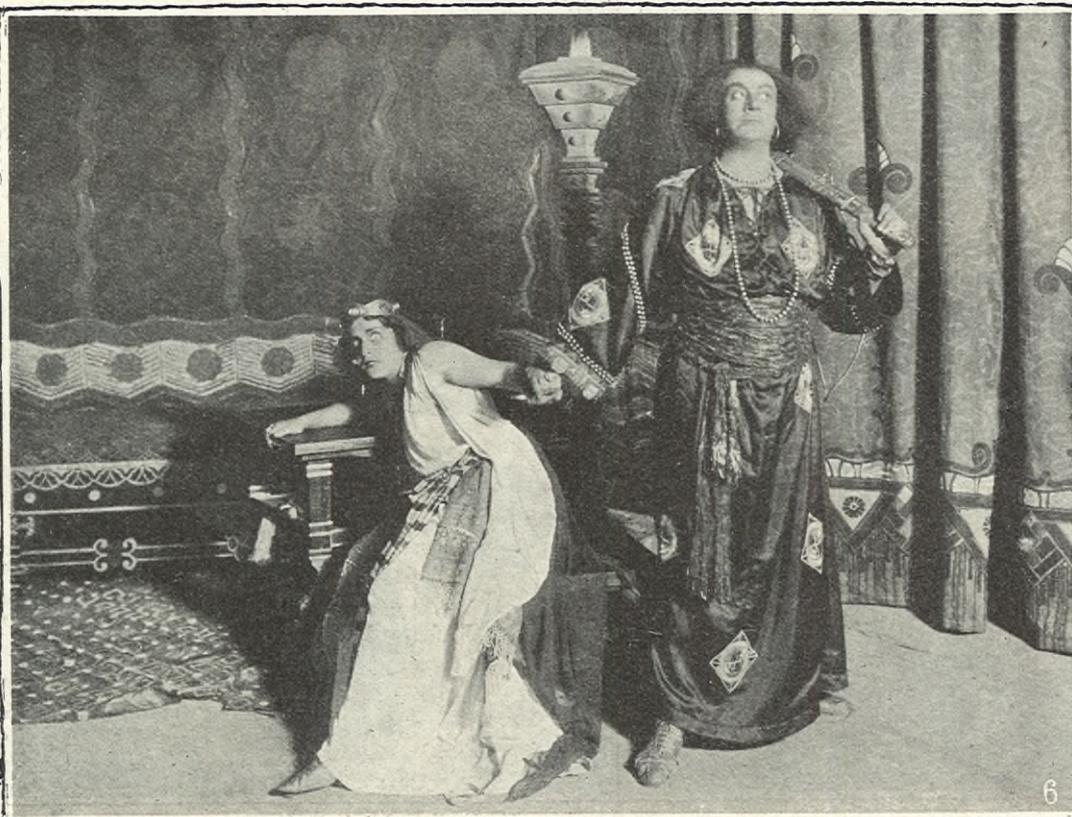

DET BLASER EN HVISSLANDE STORM KRING det hvita teaterhuset vid Nybroplan. Enligt årsfiden borde det vara en höststorm — men de söner af Æolus, som trummat ihop vindarne, lära gå ungdomens ärenden, d. v. s. de unga dramatiska författarnes, följaktligen skulle det vara en vårstorm, som brutit ut midt i novemberslasket. Och hvad vilja de unga bildstormarne? De vilja älsamma som jättarne på Wings tafla, de vilja krossa Tor och själfva besitta hans hammare, för att sedan under hammarens hägn låta den unga svenska dramatiken få ett bredare rum på den svenska nationalteatern än hittills.

Afsikten är god och man vill gärna hoppas, att den måtte kunna genomföras. Men ett är visst: det bör och skall ske på andra vägar och med

andra medel än de nu fillgripna. Ty en hetskampanj sådan allmänheten i dessa dagar beviifnat, retar bara upp sinnena, gör indignationen simpel och grumlar förmågan att se objektivt på förhållandena. Må man utarbete en statistik öfver huru många svenska stycken som spelats här hemma på de senare åren i jämförelse med den utländska repertoaren, samt hur många som rättvisligen bort spelas af den förra kategorien, för att vägen skulle väga jämnt, må man förarga sig öfver att det tagas upp medelmåttig främmande dramatik i stället för medelmåttig inhemsk — med sådana argument skapas ingen opinion till förmån för de svenska författarne och påverkas ingen teaterchefs stenhjärta. Hvarför i kampens hetta alldeles ignorera den väsentliga förutsättningen för

1. Fru Otti Pegel som "Czardasfurstinan" på Oscarsteatern. 2. Hr Oscar Bäckström och fru Edilh Erastoff som Argan och Toinette i Molières "Den inbillningssjuka" på Intima teatern. 3. Fruarna Gerda Lundequist-Dahlström och Tora Teje som fru Engelstoff och hennes dotter Ester i Henrik Pontoppidans och Hjalmar Bergströms skådespel "Thora van Deken" på Svenska teatern. 4. Fru Tora Teje som danserskan i Hermann Sudermanns skådespel "Finfin hörntomt till salu" på

TEATERKRÖNIKA.

Svenska teatern. 5. Fröken Olga Andersson som skådespelerskani Hermann Sudermanns skådespel "Finfin hörntomt till salu" på Svenska teatern. 6. Herr Ivan Hedqvist och fröken Signe Kolthoff som Holofernes och Judit i Friedrich Hebbels skådespel "Judit" på Dramatiska teatern. 7. Scen ur "Judit", första akten. Atelje Jæger foto. 8. Fru Emma Meissner i sitt hem i Göteborg. Bilden tagen med anledning af den populära operettartistens 50-årsdag den 30 sisl. oktober. Kernell foto.

att svensk dramatisk diktning öfver hufvud skall kunna bli stationär på Sveriges främsta talscen, nämligen denna: att de svenska dramatiska författarne lära sig skriva bättre dramatik. Den dag det finns en hel grupp författare, icke som nu tre eller fyra talangfulla undantag, som skriva idérika, ursprungliga och gemytsdjupa skådespel och komedier, ej att förglömma scentekniskt välbyggda, den dagen skall ingen af dem behöfva stå husvill med sina verk, och styrelsen för svenska dramatiska författares förening ej nödgas lägga sina pannor i bekymmerfulla veck under ansträngningen att utfundera på hvad sätt den skall kunna tillvarataga sina medlemmars litterära och ekonomiska intressen. Då tillvarataga de sig själfva. Det är nämligen

min fasta öfvertygelse, att ingen teaterdirektör, ej ens nationalteaterns chef, är nog oklok att tillbakavisa ett stycke som vid läsningen väcker hans levande intresse — det må sedan bära svensk eller utländsk ursprungsbezeichnung. Men jag är lika viss, att han mycket sällan får njuta en så angenäm känsla — och skulden härför är nog mindre hans än författarnes.

Det dramatiska författarskapet har, som all annan yrkesutöfning, att bestå en hård konkurrenskamp, där den som sitter inne med de bästa idéerna och den starkaste förmågan att genomföra dem gifvetvis segrar. Och f. n. lider den svenska dramatiiken af vissa svaghetsstecken, såsom i fråga om ursprunglighet i uppfinnningen, skarp människoanalys och scenisk esprit d'arrangements,

Stor novellpristävling

för Iduns 30:de årgång.

Ett Tusen (1000) kronor utdelas i pris,
däraf ett första pris å Fyrahundra (400) kronor.

hvilket allt gör att den måste ligga under i täflan med de utändska författarnes större skicklighet. Den sanningen klingar naturligtvis i mångt känsligt öra som en hädelse, ja, hvarför inte som ett utslag af bristande litterär patriotism, och dock är den införlärd, endast påpekandet af ett faktum, som man glömt att räkna med.

Det synes därför psykologiskt lättförklarligt, att Dramatiska teaterns styresman tagit angreppet lugnt — ehuru han kunnat bemöta detsamma med något mindre suffisance. Emellertid blef premiären af Friedrich Hebbels skådespel "Judith" ett bättre svar än alla polemiserande utfall. Det kom nästan som ett förlösande ord midt i den grumliga striden. Utan att i alla afseenden kunna betecknas som ett mästerverk, är det i hvarje fall bräddadt af skaldisk inspiration och dramatisk intensitet — ett mönster att se upp till för åtskilliga dramaturger här hemma, hvilka väl knappast, om de än använde hela sitt lif som öfningstid, mäktade kasta sig ut i en sådan fantasiens höga flykt som den 26-åriga Hebbel gjorde i detta enda stycke, skrifvet under loppet af några få månader.

På grundvalen af den bibliska framställningen har Hebbel gjort sitt verkningfulla skådespel till en andlig kraftmätning mellan de båda karaktärerna Holofernes och Judith. Hela skildringen har formen af en viljekamp, som stegras till det öfvermänniskliga. Men dramat är också en analys af kvinnonaturen, det visar de hemliga krafterna i kvinnans själ, som flyga upp likt en spänd fjäder, då den jungfruliga ärekransen ryckts ifrån henne, och förvandla henne från sitt folks befriarska till en af haf uppfyllt kvinna, som tager sin fiendes hufvud för att hämnas sin egen kränkning. Just genom denna buktning af dramats linje får Judiths karaktär ett djupt psykologiskt intresse, kommer oss närmare än om hennes gärning blifvit uteslutande folkbefriarskans.

Fröken Kolthoff har fått den krävande rollen på sina vackra skuldror och hon behandlar den med bravur. Det är kanske icke så mycket djup i hennes framställning som dess mera yttre energi och teknisk suveränitet, men teatern äger i alla händelser ingen skådespelerska, som bättre än fröken K. kan folka uppgiften. Högst när hon i andra aktens stora berättelsescen, af hvars härliga repliker hennes nobla deklamation förlänar äkta poetisk glans. Att hon sedan glider något i bakgrunden är ganska naturligt — inför en Holofernes sådan som herr Hedqvists kan ingen motspelerska bestå. Gigantisk, himlasformande har han utgått ur skaldens fantasi, och ej äger han mindre proportioner på Dramatiska teaterns tillhör. Det är en i dubbel mening stor konst herr Hedqvist utvecklar i rollen, andligt och fysiskt stor; man befages formligen af svindel inför denna grymhetens och makilystnadens Herkules, som söker genom rymderna efter en honom värdig fiende och som i sin öfvermänniskoinbillning till och med tror sig kunna bemästra himlens blix. Sällan har väl en skalds berusande ingifvelse och en skådespelares konst mötts till lyckligare förening! Scenen mellan Holofernes och Judith reser sig också som ett unicum af dramatisk intensitet, eld och fasa — och intrycket är förstummande.

Det torde vara öfverflödigt att tillägga, att skådespelet bestått en ståtlig uppsättning. — Allt som allt har framkomsten af Hebbels "Judith" icke gifvit dem så värt mycket vatten på sin kvarn, som vilja häfda, att teaterns bestånd skulle äfventyras af dess nuvarande regime. Må den svenske Hebbel inställa sig! Han skall förvisso hälsas hjärtligt välkommen.

Samtidigt med Dramatiska teaterns värdiga insats i vårt teaterlif har Svenska teatern framfört Henrik Pontoppidans och Hjalmar Bergströms skådespel "Thora van Deken" med fru Gerda Lundequist-Dahlström i hufvudrollen. Stycket är synnerligen anslående i sin diskreta och konstnärliga framställning af en olycklig hustrus kamp för att säkerställa sitt enda barns framtid. Den utmärkte skådespelerskan ger en gripande bild af Pontoppidans nyansrikt tecknade kvinnogestalt; hennes besjälade spel vittnar om hög scenisk kultur, man har ingen känsla af att vara på teatern, det är lifvet själf som träder emot oss öfver rampen och blottar striderna i en människosjäl. — Uttrycket nekar oss att framhålla några detaljer i konstnärinnans ypperliga framställning. De äro emellertid många och hvar och en bidrager att fullständiga helhetsintrycket. Som dottern är fru Teje likaledes utmärkt, fin, spröd och innerlig, och för att tala om apparitionen har hennes ansikte en rörande skönhet. Bland de många öfriga rollinnehafvarna må nämnas hrr Björne, Brunius och Ekman, hvar och en bidragande till den goda emsemblen, och fru Lydia Molander, som af en helt liten roll, en gammal fröken, gjort en dramatisk miniatyrmålning, oförglömligt roande och sann.

På Intima teatern reglerar glädjen i form af

IDUNS STRAFVAN ATT I SINA SPALTER publicera det bästa möjliga af svensk novellistik har gjort, att vi under de många förlutna åren af tidningens tillvaro haft glädjen att kunna meddela bidrag af alla våra främsta namn på novellidiktningens område, för att ej nämna de många yngre talanger, hvilka, nu intagande en stadgad ställning som författare, debuterat i Idun. Det är således för att ytterligare befästa gammal god tradition och samtidigt tillförsäkra Iduns 30:de årgång förmånen af verkligt värdefulla skönlitterära bidrag vi härmed utlysa en novellpristävling för svenska författare och författarinnor enligt följande bestämmelser.

För en originalnovell på svenska språket och med valfritt ämne i omfång ej öfverstigande fyra Idunsidor, samt af en halt, som gör den i god litterär mening fängslande för vår publik, betala vi som första pris

FYRAHUNDRA (400) KRONOR.

Dessutom utbetala vi ytterligare ett andra, ett tredje och ett fjärde pris å respektive Trehundra (300), Tvåhundra (200) och Ett-hundra (100) kronor för de tre originalnoveller, som komma därefter i värde.

Härför förbehålla vi oss rätt att i första hand offentliggöra samtliga arbeten i Idun. Icke prisbelönta noveller betinga vi oss likaledes rätt att inlösa efter särskild öfverenskommelse med respektive författare.

Samtliga täflande arbeten skola, försedda med påskrift "Iduns novellpristävling", vara insända till Iduns Redaktion, Stockholm, inom januari månads utgång år 1917 samt åtföljas af en förseglad namnsedel, hvars konvolut förses med ett motto, hvilket äfven bör återfinnas å manuskriptet.

Stockholm den 10 oktober 1916.

RED. AF IDUN.

Christian Erikssons Bågspännaren, som i dagars rests å Kornhamnstorg i Stockholm, tillkommen på bekostnad af medel ur Eva Bonniers fond. Th. Modin foto.

Molières saftiga komedi "Den inbillningssjuke", hvari herr Oscar Bäckström presterar en utmärkt karaktärskomik som Argan. Fru Erastoff är en drastiskt rolig Toineffe, men bör akta sig för att öfverdriva sitt minspel. När man ser så bra ut och har så strålande ögon, kunna ansiktsmusklerna utan risk arbeta mindre energiskt. Fru Molanders Angelique är fager och fin, som det står i visan, och dr Diafoirus och hans son, hrr Ståhl och Kjellgren, lyckade i sin karriering af Aeskulapi yrkesmän.

Fru Emma Meissner fyllde häromdagen 50 år, nådde alltså den ödesdigra åldersgräns, som särskildt kvinnan inte vill röja att hon passerat. Men fru M. är inte rädd af sig, hon vet att hon fortfarande står väl med ungdomsgudinnan, något som också vårt i detta nummer meddelade nyfagna porträttet af henne bekräftar. Om det nu frågas hvad gagn hon gjort med de utnyttjade 50 åren, kan svaret blott bli detta enda: hon har

bringat glädje åt tusentals människor, bringat dem glädje genom sitt friska, skålmska och graciösa konstnärskap på operettens gebit. Hennes Geisha, hennes Yum-Yum, glada änka och många, många andra gestalter — hvilka minnen gömmer ej publiken på, minnen knutna till en artistverksamhet, som var något alldeles för sig af lätt esprit och okonstlad glädje. Hvad säger jag: var — nej, är, ty det lider väl infet tveivel att Emma Meissner åter skall visa sig på Oscarsteaterns tillhör — en stor publik hoppas och väntar det, för att få säga henne tack för gångna tider.

ARIEL.

Kgl. teaterns första symfonikonserter ägde rum under medverkan af det ryska violin-underbarnet Toscha Seidel, hvars spel sedan han sist uppträdde i Stockholm ej undergått någon nämnvärd förändring — om det ej skulle vara, att han söker inlägga mera känslfullhet i sina stråkdrag än tillföre. I hvarje fall är det en njutning att höra hans fenomenala tolkningar af violinlitteraturens stora verk, hur han leker med svårigheterna och följer komponisten på dennes mest svindlande stigar. Den mognad och det djup i uppfattningen, hvartill lifvet och åren äro den enda läromästaren, måste han ju ännu sakna, men om han en gång förvärfvar också dessa egenskaper, hvilken konstnär skall han då icke bli!

SCENISKA KONSTNÄRER AR NAMNET PÅ EN serie biografiska uppsatser om nu levande svenska artister, som utgifves på Hasse W. Tullbergs förlag under redaktion af Erik Ljungberger. Den första af dessa små populärt hållna och smakfullt utstyrda handböcker har i dagarna utkommit och behandlar John Forsell. Här ges en kort öfversikt af den berömde sångarens konstnärsbana illustrerad af en samling väl utförda porträtt i djuptryck af hans förnämsta roller. Serien kommer att fortsättas och de närmast följande sceniska artisterna, som komma att behandlas bli Emma Meissner och Nils Personne. För teaterintresserade är arbetet ett värdefullt bidrag till den svenska scenens historia.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde allid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Maria Lundbeck.

Augusta Åman,

Amalia Kristina Hjelmstierna.

Marie Lassen.

Charlotte Berlin.

Hanna Johansson.

80 år fyller den 14 november fröken Maria Lundbeck, numera bosatt i Ystad. Säkerligen väcker hennes bild till lif gamla minnen hos åtskilliga af Iduns läsare, då fröken Lundbeck ägnat fyra decennier af sitt lif åt att undervisa ungdomen i dansens nyttiga och vackra konst. Hennes verksamhet har varit förlagd hufvudsakligen till Kalmar, Landskrona och Lund, där särskildt studenter under många generationer idkat dansstudier under hennes ledning, samt till Ystad, hennes födelsestad. Där har hon som nämndt på äldre dagar slagit sig till ro och, fortfarande i besittning af full hälsa, njuter hon en lycklig ålderdom.

En Sophiahemmets fröjnjare har i dessa dagar lämnat sin befattning med fröken Augusta Åman, som i 25 år suttit som kamrerare där. Till en påminnelse om trogen tjänst och redbart arbete erhöi fröken Åman vid sin afgang H. M. Konungens medalj af äftonde storleken af i högblått band bäras å bröstet.

I Stockholm afled för någon tid sedan fru Amalia Kristina Hjelmstierna, född Munktell. Den aflidna var född på Grycksbo i Dalarna i den 29 januari 1846 och dotter till den kände, bland annat för sin musikaliska begåfning af sin samtid högt uppskattade brukspatronen Joh. Henrik Munktell och hans likaledes rikt begåfvade maka, Augusta Eggertz, båda af gamla kända dalaslakter. Den aflidna blef vid unga år gifte med sedermera kommandörkaptenen Aug. Hjelmstierna.

Fru Hjelmstierna hade i rikt mått ärft sina föräldrars musikaliska anlag och intressen och fick hos Ludvig Norman och Fritz Arlberg undervisning i pianospel och sång. Under senare delen af sitt lif inföll krigsutbrottet var fru Hjelmstierna bosatt i Cannes och Schweiz och har på skilda platser i utlandet nedlagt ett vackert arbete på att göra svensk musik känd. Sin egen begåfning har hon äfven kunnat göra gällande. En del vackra sånger med både ord och musik af henne ha utkommit i tryck, och konservatoriet i Genève hade erbjudit henne en professorsplats i sång, ett erbjudande som hon emellertid afböjde. Hennes musikaliska intresse gjorde sig

Fredrika Fagerström.

gällande äfven efter hennes död och hennes jordfästning i Klara kyrka, där Konserfföreningens orkester samt några af våra mest framstående sångare medverkade, blef äfven en konstnärlig högfidsstund.

Fru Hjelmstierna, som genom sin originella och spirituella personlighet gjort sig synnerligen omtyckt af en talrik vänkrets, sörjes närmast utom af denna af två systrar, syskonbarn och släkt.

Den första kvinnliga kandidaten till danska riksdagen är fru Marie Lassen, som af vänstern i Langelandskretsen uppställdt för nästa Folketingsval. Fru Lassen har antagit anbudet och skall nu söka slå sin motkandidat, den radikala krigsministern P. Munch. Den modiga fruns kvalifikationer för det ansvarsfulla värfvet äro hvarken få eller små. Hon står som utgifvare af en af Danmarks största landsortstidningar Aalborg Amtstidende och genom denna utöfvar hon ett mycket stort politiskt inflytande. Vidare är fru Lassen en dugtig och skolad talare, som deltagit i talrika politiska möten på olika håll i Danmark och hon har rykte om sig att kunna rå på äfven den smidigaste debattör. Fru L. är sedan 1908 änka efter finansminister Wilhelm Lassen.

En storartad donation har Ystad i dessa dagar fått mottaga genom testamente af fröken Charlotte Berlin, som skänkt sin födelsestad sin

förmögenhet som grundfond till ett museum. Sedan denna vuxit till 200,000 kronor skall för räntan af densamma en ombyggnad af fröken Berlins fastighet, där hennes omfattande samlingar finnas förvarade, äga rum och därefter skall räntan användas till museets komplettering.

Fröken Charlotte Berlin var född i Ystad den 27 oktober 1841 af rådmannen J. Th. Berlin och hans hustru Anna Ahlgren. Fröken Berlin, som var mycket intresserad för antikviteter, hade under årens lopp hunnit förvärfva sig en synnerligen stor och dyrbar samling konstföremål af skilda slag såsom möbler, klockor, guld och silfverarbeten samt porslän och kristall. Som intresserad samlare blef fröken B. 1889 kallad att som stiftande ledamot inträda i samfundet för Nordiska museets främjande. Det museum, som nu på grundval af hennes samlingar af henne skänkts till Ystad skall bära namnet Fröken Charlotte Berlins stiftade museum.

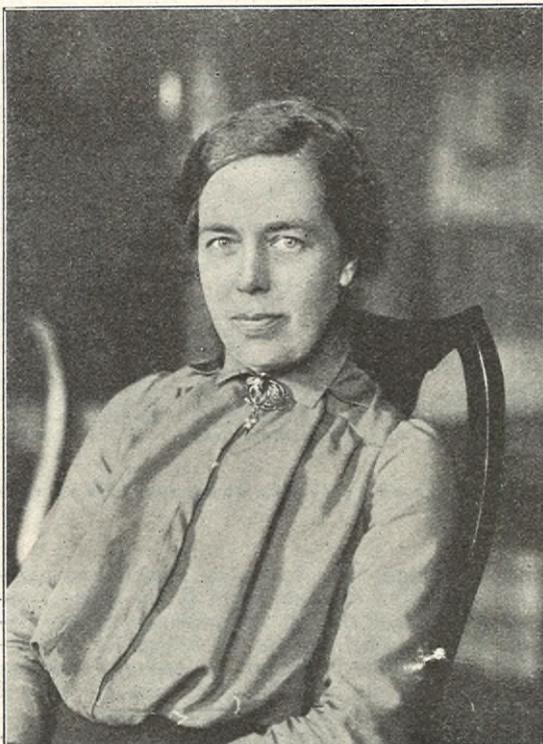
I Jönköpings filantropiska lif intar fröken Hanna Johansson, som nyligen fyllde 70 år, en bemärkt plats. Under 40 års tid har fröken Johansson ägnat sig åt lärarinnekallet. Sedan hon 1906 afgick med pension har hon helt och hållet gått upp i olika grenar af välgörenhet och utfövat en välsignelsebringande verksamhet för Jönköping. Initiativtagare till Mjölkdroppen och mycket verksam för Barnens dag i sin stad har fröken J. äfven arbetat för de gamla, så att föreningen De gamlas dag i Jönköping valt henne till sin hedersledamot. I en mångfald annan hjälpsamhet och i socialt arbete som Hvita Bandet, K. F. U. K. och F. K. P. R: är fröken Hanna Johansson alltjämt intresserad.

40 år i samma familjs tjänst är en föga vanlig företeelse. Fröken Fredrika Fagerström kunde den 27 oktober räkna denna tjänstetid hos familjen Bennet i Karlskrona och firades med anledning af dagen på det hjärtligaste. Den gamla som är kry och arbetsför, sköter dagligen sina husliga sysslor. Redan för 20 år sedan erhöi "gamla Dika" Patriotiska sällskapets medalj och har upprepade gånger fått mottaga penningbönor för långvarig och trogen tjänst.

Terese Kaudern

FRU TERESE KAUDERN ÄR INGEN NY BEKANTSKAP för Iduns läsare. För fyra år sedan följde hon sin man fil. doktor Walter Kaudern till Madagaskar och skref i Idun temperamentsfulla skildringar af sina öden bland svartingar i urskogen och mer eller mindre civiliserade européer, som tyckas bilda ett mycket förvirradt hvitt inslag i den mörka väf, som är Madagaskars kultur. Fru Kaudern reste ut den gången fylld af käckt mod och ungdomlig hänförelse, men strapaserna i urskogen äro mångahanda och en hvit kvinna står ibland om inte precis handfallen så åtminstone ganska undrande inför de oväntade uppgifter, som hon måste lösa.

Och om fru Kaudern nu icke längre kan bevara den första entusiasmen för urskogstillvaron, så bereder hon sig i alla fall med glad mod att anträda en ny resa till tropikerna. Hon är som alla forskningsresandes fruar, hvilka välja att ledsaga sina män på deras äfventyrliga färder, energisk och oförfärad. Man behöfver bara se den fasta ljusa blicken i hennes ögon och höra

— en vidtberest fru.

hennes hurtiga röst för att förstå hvilken god reskamrat hennes make har i henne. Denna gång blir målet Celebes i holländska Indien, där doktor Kaudern väntar sig rikt utbyte som zoolog. Färden ställes från Göteborg med Transatlantics ångare Baltic och första målet är Batavia. Men som uppehållsort är det inre af Celebes utsett. Där ha holländarna en guldgruva, och där existerar följaktligen en lifen koloni hvita män och ett hus är ställdt till herrskapet Kauderns förfogande. Det skall tjäna det dubbla ändamålet af bostad och depå för insamladt material och fru Kaudern, själf zoolog, kommer där att vara sin man behjälplig med att preliminärt ordna och preparera hvad han under sina resor på ön kunnat insamla.

Liksom på sin förra färd har fru Kaudern lofvat att ha Idun i åtanke om hon skulle finna lifvet på Celebes värdt penna och bläck och några decimeter film.

Mycket smör af litet smör.

I SVENSKA DAGBLADET AF DEN 24 AUG. innevarande år stod en notis om "En fördubbling af smörkvantiteten".

Noisen lydde:
"En fördubbling af smörkvantiteten med ringa kostnader erhålles genom en ny kärna för hushållsbehof, hvilken i dessa dagar utsläppes i marknaden. Ingenting kan väl vara mera välkommet i dessa smörbristtider. Hemligheten i den nya metoden är att smöret utdrygas med lika mängd mjölk eller grädd. Af ½ kg. mejerismör och ½ liter oskummad mjölk (s. k. barnmjölk) erhålles 1 kg. smör, som med gällande pris i Stockholm skulle betinga en kostnad af endast 1,53 (1,38 + 15 öre); af ½ kg. mejerismör och ½ liter tunn grädd (1,38 + 38 öre) får man ett kilo blandsmör af ännu bättre kvalitet för 1,76 — således en besparing af omkring 1 krona pr kg. Blandningen sker på 5 minuter i en liten patenterad kärna, som arbetar för hand och är försedd med anordning för uppvärmning och afkylning. Den lär komma att föras i marknaden för ett pris af 20 kr.

Blandsmörets smak är utmärkt, dess konsistens något lösare än det vanliga mejerismöret. Metoden demonstrerades i går inför Stockholms stads lifsmedelnsnämnd i Centralsaluhallen. Uppfinningen, ursprungligen dansk, är äfven i Sverige patenskyddad. Den exploateras i Sverige af hrr F. W. Jepsen (förut i Hälsingborg, numera bosatt i Stockholm) samt J. A. Gyllenspets, Stockholm".

Vid genomläsandet af ofvanstående artikel flög genom mitt hufvud tanken på huruvida ej denna blandning skulle kunna ske på billigare sätt än medelst en dylik patenterad kärna.

Jag hade sedan 10 år i mitt kök en vanlig liten hushållskärna af glas, rymmande 4 liter. (Det finnes ju äfven mindre och billigare). Priset därpå minnes jag ej exakt, mer än c:a 5 kr. var det ej.

I denna kärna nedlade jag ½ kg. vanligt landsmör, ställde den vid spisen för att smöret skulle mjukna. När smöret fått en något lösare konsistens, hällde jag i kärnan ½ liter oskummad mjölk och försökte arbeta in denna i smöret (i vanlig rumstemperatur). Detta lyckades ej vidare bra. Men — i notisen stod taladt om en anordning för uppvärmning. Följaktligen måste något dylikt iordningställas: en balja, innehållande vatten af cirka 35° C. Däri ställdes nu smörkärnan och — som i ett trollslag var efter några hvarf all mjölk försvunnen och det nya smöret färdigt. Dess konsistens var lös, dess färg ljus och dess smak god: mycket påminnande om det osaltade smör, man får i sydliga länder.

Smöret placerades därpå i ett isskåp (enligt föreskrift om afkylning).

Om man så önskar, kan man sedermera tillsätta något salt.

Vid ett senare försök, då kärnan från början placerades i det varma vattnet, tog kärnandet af smöret 5 minuter.

Många personer, för hvilka jag demonstrerat tillvägagångssättet, ha undrat öfver hur allt detta varit möjligt. Saken är ju emellertid enkel: ½ liter mjölk väger ju i det närmaste ½ kg. Men — detta nya smör är naturligtvis ej likvärdigt det "riktiga" smöret i hvad näringsvärde beträffar. Nedanstående tabell visar skillnaden.

Natursmör

1,000 gr. smör består af:	
Ägghvita	7 gr.
Fett	850 "
Kolhydrater	7 "
Salter	16 "
Vatten	120 "
	1,000 gr.

Blandsmörets sammansättning ungefär följande:
1) ½ kg. smör af ofvanstående sammansättning,

2) ½ liter oskummad mjölk består af	
Ägghvita	17,5 gr.
Fett	17,5 "
Kolhydrater	25,0 "
Salter	3,0 "
Vatten	437,0 "
	500,0 gr.

Se vi efter de olika smörens näringsvärde, uträknade i kalorier, blir resultatet följande:
1 kg. natursmör = 7,950 kalorier

1 kg. blandsmör =	
a) ½ kg. natursmör	= 3,975 "
b) ½ liter mjölk	= 340 "
	4,315 kalorier

Blandsmörets näringsvärde understiger således betydligt natursmöret. Det bör användas till smörgås (duger ej att steka i). Dess existensbe-

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT.

N:r 72. Gif mig ett råd hur jag på ett effektivt sätt på kortast möjliga tid skall kunna magra. Jag har stora anlag för att bli fet och håller därför alltid lämplig diet och rör mig mycket, sportar m. m., men intet hjälper. Finns det ej något man kan ta in som är verksamt? — Monica.

Begär inte att vinna något som helst resultat på kort tid. Det går endast med ihärdigt iakttagande af lämplig diet, dagliga kroppsrörelser och gymnastik morgon och afton. Är ni säkra på att ni undviker all fettbildande föda? Säsom efterätter, goda soppor och säser samt bakverk och sötsaker? Rostat hvetebröd är det enda i brödvägar som kan tillåtas, och förtär endast skummad mjölk. Af frukter bör ni undvika bananer, plommon och druvor, men annan frukt, isynnerhet apelsiner, bör ni förtära för att reglera magen, hvilket är mycket viktigt; om detta ej är nog verksamt, måste äfven medel tillgripas. Gynnsamt vid en afmagringskur är att före hvar måltid intaga en half tesked bikarbonat i ett halft glas varmt vatten samt rätt ofta taga turkiska bad.

N:r 73. Är det farligt att taga bort lefverfläckar från ansiktet med isättika? Har hört att det skall lyckas, men ej vågat försöka.

X. Y. Z.
Isättika är detsamma som koncentrerad saltsyra, och stor försiktighet fordras, om man skall använda sådan i ansiktet. Se svaret på frågan 59 i n:r 41 af Idun. — Säkran är, då det gäller ansiktet, att använda sig till en skicklig hudläkare. — Om fläckarne äro af ytlig beskaffenhet, kan man dagligen använda en blandning af 30 gr. klorhydrat kali och 224 gr. rosenvatten, som så småningom bleker fläckarna.

N:r 74. Hvad skall jag göra för att bli kvitt finnar? Skall jag undvika fetare födoämnen, sötsaker m. m.? Jag tvättar mig med svafvel-lanolintvål. Är det en bra tvål? Skall man tvätta sig med varmt vatten om kvällarna och i kallt om morgnarna? — Jag är mycket blek; hvad skall jag göra för att få en frisk hy? — Är det skadligt använda puder? Skulle gärna vilja ha reda på ett godt puder, som tillhandahålles i butikerna. — Hvad skall jag göra för att få fylliga ben och armar? Bekymrad 16-åring.

Ni tycks ha bra reda på hvad som bör lyckas för att slippa finnar. Se för öfrigt svaret på frågan 54 i n:r 41 af Idun. — Tag därtill duktig motion i friska luften, så blir nog hyn frisk och använd häst inte puder, hvilket bör undvikas af en så ung flicka. Ett oskadligt sådant är talkspuder eller stärkelsepuder. — Era armar och ben bli nog fylligare med tiden. Tag emellertid hvarje dag en serie gymnastiska rörelser, där arm- och benmuskulerna övas.

N:r 75. Hvad skall man göra mot tilltagande fetma i ansiktet?

Vän af Idun.
Är ni mycket ung, ger sig nog fetman så småningom. Ni bör afstå från alltför godmat och sötsaker och ej dricka till maten. Var noga med att taga regelbunden motion i friska luften, snör er ej om midjan och undvik förstoppning. Daglig massage af kinderna skadar ej, hvarvid flatsidorna af händerna användas och strykningarna ske uppåt och utåt.

N:r 76. Jag är mager i ansiktet med insjunkna kinder men är för öfrigt ej mager, snarare motsatsen. Finns någon möjlighet att få fylligare kinder utan att samtidigt bli fetare på kroppen? Kanske massage kunde göra åsyftad verkan? Hur skall man i så fall gå tillväga? 2) Min näsa är röd med stora porer, och när det är kallt, blir den alldeles blå. Beror ej på tränga kläder. Hur befrias från detta obehag? Greta, 35 år.

1) Sköt er först och främst förståndigt, så att ni är frisk och sund. — Massage i ansiktet hjälper nog med ihärdighet. — Massage af salva för magerhet: Tannin ½ gr., lanolin 30 gr., söt mandelolja 20 gr. Lanolinet och oljan smältas och blandas i ett kärl, stående i kokande vatten; när

blandningen kallnar iröres tanninen. Hur massagen tillgår ser ni i svaret på frågan 34 i n:r 37 af Idun. 2) Se svaret på frågan 30 i n:r 33 af Idun samt svaret på frågan 58 i n:r 41.

N:r 77. Jag är 16 år. Har sedan två år tillbaka haft mycket stor och uppsvälld näsa. Var god gif mig ett råd hur detta skall kunna afhjälpas. E. A.

Se föregående svar, senare delen (2). N:r 78. Är mycket insjunknen vid mungiporna. Har försökt massage men utan resultat. Skulle parafininsprutningar hjälpa? 2) Kan stimulerande medel för ögonbryn fås tillagadt på apoteket?

Mångårig prenumerant.

1) Massage hjälper nog till en viss grad, men den måste utföras ihärdigt hvarje afton, duger ej att hoppa över en gång emellanåt. Se svaret på frågan 34 i n:r 37 af Idun. Se ofvan beskrifning på massagesalva för magerhet i svaret på frågan 76. — Kan ej tillråda parafininsprutningar. Det är ej alla som tåla dem utan menliga följder. — 2) Lämna receptet å apoteket Hvita Björn, där det säkert kan utföras.

N:r 79. Kan jag få ett råd hur jag skall bli af med bruna födelsemärken i ansiktet? 20-åring.

Om födelsemärkena bestå af s. k. lefverfläckar, se svaret på frågan 59 i n:r 41 af Idun samt här ofvan under 73.

N:r 80. Mitt hår har börjat starkt gråna, men endast fläckvis vid tinningarna och örönen. Det är eljest mörkbrunt, och ojämnheten är mycket märkbar. Har blifvit afredd att begagna färgämnen, som sägas ge håret röda, eller än värre, gröna reflexer. 38 år.

Har tyvärr intet annat svar att ge än det som står under frågan 67 i n:r 41 af Idun samt här nedan under 90.

N:r 81. Jag har haft värk i hufvudet, så att håret fallit af på en fläck, och det som nu växer upp där blir alldeles hvitt, hvilket ser egendomligt ut, då mitt hår annars är mörkt. Finns det något medel att använda så att det hvita håret blir mörkt? Lilla Majken.

Jag tycker det borde se helt vackert ut med den hvita fläckan i det mörka håret. För att få fläcken mörkare, kan ni försöka följande: Pyrogalussyra 7 gr. destilleradt vatten (varmt) 42 gr. Upplöses, och då det kallnat, tillsättes 14 gr. renad sprit. Vid användandet utspädes det till hälften med vatten, och några droppar renad sprit tillsätts. Anbringas med en mjuk borste, försiktigt, så det ej färgar på obehöriga ställen.

N:r 82. Finnes det i Stockholm eller annorstädes i Sverige någon tillförlitlig skicklig specialist för hårsjukdomar? Som barn hade jag ett, ovanligt präktigt hår, men från mitt adertonde år tycks någon sjukdom ha angripit det.

Förtviflad 26-åring.

Vänd er till en hudläkare, som i allmänhet äfven behandlar hårsjukdomar.

N:r 83. Hvad skall jag göra för att bibehålla mitt hår ljusst? Är härvattnet "Charm" fullkomligt oskadligt? Vet flera som använda det, men färgen på håret blir onaturligt gul. Prenumerant.

Se svaret på frågan 68 i n:r 41 af Idun. Det härvattnet ni talar om innehåller sannolikt vätesuperoxid, som ger håret en onaturligt gul färg och förstör det totalt i längden.

N:r 84. Finnes något tillförlitligt och ofarligt medel mot fotsvett? Har förgäves försökt med flitiga fotbad och åtföljande ombyte af strumpor. Både strumpor och skor fara illa af de starka utdunstningarna, för att icke tala om omgifningen. Fjortonårig skolflicka.

Ni bör tvätta fötterna minst två gånger om dagen med litet ättika eller alun i vattnet, samt därefter pudra fötterna med talkpuder, tillsatt med pulvriserad violrot. Efter hvarje tvättning pådragas rena, ej för tjocka strumpor och ej sådana som endast blifvit upphängda till torkning. De bortlagda strumporna böra genast nedläggas i vatten för att sedan tvättas.

N:r 85. 1) Bör man använda söt eller bittermandelolja för att få ögonbrynen mörka? — 2) Hur få bort mörka ringar under ögonen? — 3) Har hört att oxygenvatten är utmärkt för hyn på grund af dess blekande egenskaper, men hvar kan man erhålla det? Finns hvarken på apotek eller i kemikalieaffär.

1) Söt mandelolja, hvaraf något

litet borstas på ögonbrynen med en därtill afsedd liten mjuk borste — 2) De mörka ringarna under ögonen komma sannolikt af mindre god hälsa. Om ni sköter er förståndigt, så att ni blir frisk och fyllig i ansiktet, gå nog de mörka ringarna bort af sig själfva. — 3) "Oxygenvatten" ni talar om är nog en oriktig benämning, men förmodligen är det vätesuperoxid. Att använda det för hyn är icke att tillråda, ty resultatet skulle bli mera afskräckande och skadligt än vackert.

N:r 86. Jag har hört att varmt tvättvatten skall slappa ansiktsmuskulerna. Är det icke så? Jag har anlag för "spåsighet" och är rädd för att det skulle bli värre genom det varma vattnet. — Hvilken hudcreme är lämpligast och hvar köpes den? Landsortsbo.

Var god läs svaret på frågan 64 i n:r 41 af Idun. God hudcreme finnes i hvarje parfymaffär och bör ni alltid ta den af fin kvalitet.

N:r 87. Hvad skall man göra då huden under ögonen börjat bli slapp och skrynklig. Finns något medel att åter få den fast och jämn? 39-åring.

Ingenting annat än daglig massage, som beskrives i svaret på frågan 34 i n:r 37 af Idun. Under ögonen masseras med topparna af långfingerarna utåt och uppåt men ej för hårdt.

N:r 88. Hur skall masseras för att förbättra slapphet och rynkor i huden på halsen under hakan? Känner Fru Skönhetsdoktorn något annat botemedel än massage. Sylvette.

Hur halsen skall masseras ser ni i svaret på frågan 33 i n:r 37 af Idun. Ni kan före massagen tvätta med följande: Koka 85 gr. pärlgryn i en dryg half liter vatten, tills limämnet är utdraget. Silas upp och 25 droppar benzoëntinktur tillsätts.

N:r 89. För flera år sedan bluf jag hos specialist behandlad för hufvudvärk, och efter detta har mitt hår fått flera färger vid hufvudet men flåtan är oförändrad. Tänkte först försöka med grönt té, som blifvit nämnt i Idun, men har förgäves sökt erhålla det. Frågar därför hvar man kan få köpa sådant? Iduna.

I en téaffär, där många olika tésorter tillhandahållas torde ni äfven finna té med mera grön än brun färg; detta kallas grönt té.

N:r 90. "Förtviflad" och "Märtas" äro båda bekymrade för att håret grånar för tidigt. — Som förut har blifvit sagt i dessa spalter beror det på att färgämnet i cellerna är försvunnet, och läkarevetenskapen har ännu ej funnit något medel att ersätta detsamma. I vissa fall kan håret återfå sin förlorade färg genom följande enkla medel: Grönt té 60 gr. Torr salvia 60 gr. kokas i nära en liter vatten och får saktasjudas, tills ungefär hälften är inkokad, då dekokten silas upp, öfvertäckes och får kallna samt buteljeras. Härmed fuktas håret hvarje afton och hårbotten masseras i 10 min. med fingertopparna.

N:r 91. Hur skall jag få rund och vacker hals och motarbeta gryende dubbelhaka? — 2) Tacksam få veta hur jag skall kunna få fyl lig byst och få bort s. k. "saltkar" — 3) Finns något oskadligt medel mot röd näsa? — 4) Hur skall jag sköta min hy så den blir skär och hvit och behåller ett fräscht utseende? Min hy är ömtålig för temperaturväxlingar och blir jag först fläckvis röd och sedan het och röd öfver ansikte och hals. Denna rodnad får jag också det minsta jag blir nervös. Hvilken tvål och hudcreme är bäst och på hvad sätt skall man massera ansiktet? — 5) Hvad skall jag göra med mitt hår som grånar så rysligt? Finns något bra men oskadligt medel, vore ingen tacksammare än 29-åring.

På frågorna 1) och 2) är intet annat svar än hvad som står under 33 och 37 i n:r 37 af Idun. — 3) och 4). Se svaret på frågan 58 i n:r 41 samt här ofvan under 77. Någon särskild tvål eller hudcreme kan här inte rekommenderas. Välj bland de bättre sorterna, som alla äro ungefär lika goda. Hur ansiktsmassagen tillgår ser ni i svaret på frågan 34 i n:r 37. Men ni behöfver först af allt sköta er så att ni får bättre omsättning i kroppen, såsom med förständig diet, daglig motion i friska luften samt gymnastik om morgnarna, bad m. m. Fru Skönhetsdoktorn.

rättigande utgör dels dess goda smak (vi ha nämligen förvandlat ett smör, som ej var prima i afseende på smak, till ett välsmakande näringsmedel), dels de dyra tiderna, då det gäller att försöka kompromissa mellan de många hungriga magarne och en hushållskassa, som ej ökat i proportion till priserna på matvarorna. Med denna min uppsats har jag ej velat mot-

arbeta den nya kärnan, utan endast påpeka för de många husmodrar, som ej äga medel att förskaffa sig en sådan, att samma resultat erhålles på betydligt billigare sätt.

INGRID SAMZELIUS-LEJDSTROM.
Professorska, Med. Kand.

TILLKÄNNAGIFVANDE.

Vi få härmed meddela, att ingångna rekvisitioner å de omannonserade musikserierna icke kunna expedieras, utan återsändas beloppen.

IDUNS EXPEDITION.

Recept å Kalfleverpastej med Svalöfs Kornflingor.

- 1/2 hg. kalflever
- 100 gram kornflingor
- 3 kkp. oskummad mjölk
- 3 ansjovisar
- 2 msk. smält smör
- 1/2 msk. socker
- salt, hvitpeppar
- 4 ägg
- 200 gram späck.

Beredning: Kornflingorna kokas i mjölken till en tjock gröt, som får kallna. Lefvern får ligga en stund i vatten, skäres sedan i bitar och drifves, tillsammans med gröten och ansjovisarna, tre gånger genom köttkvarn. Massan passeras och smöret samt kryddorna tillsätts. Äggulorna iroras en i sänder och sist iblandas äggvitorna, hvilka dessförinnan blifvit uppvisade till hårdt skum. Alltsammans hälls i en med späckskivfor beklädd form. Denna öfverbindes med ett smordt papper. Pastejen gräddas i vattenbad i ugn omkring 1 1/2 timma och får därefter svalna något, innan den stjälpes upp.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND**
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 5-11 NOVEMBER 1916.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; frankfurterkorf med potatis; mjölk; kaffe eller te med surmjölkskaka. Middag: Gratin på selleri med rödt smör; lammstek med hvita bönor och grönsaker; hallonglace med gula mandelspån.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling med frukt-kompott; gratin på svamp och potatis; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): makaronipudding med stufvade morötter och stekt potatis; nyponosoppa med vaniljskorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt makaronipudding med bräckkorf; mjölk; kaffe eller te. Middag: Tisdagsoppa; kokt kolja med gräslöksås och potatis.

ONSDAG. Frukost: hafregrynsgrot med mjölk; stekt sill med gräd-

JACOBSONS AFFÄR
FIRMAN ETABLERAD 1832.
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M.
- Väckänd. - Välsorterad. -
24 B Grevturg., vid Tattersall.

Behagliga och välgörande äro

GAHNS

runda tvålar:

Lavendeltvål
Hafremjöltvål
Tallbarrstvål

de och lök samt potatis; kaffe eller te. Middag: Kall färstek (rester från söndag) med potatissalad å la Idun; äppelkaka med äggstanning och vispad grädd.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönkål med fläsk; tunna pannkakor med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling med lingon-kompott; gratin på blomkål; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): kroppkakor; katrinplommonkompott med grädd.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt stångkorf med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Laxpudding med smält smör; hafresoppa.

RECEPT:

Lammstek (f. 6-8 pers.). 2 kg. lammstek (kylen), 1/2 hg. späck, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 3/4 lit. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Steken, som bör hafva hängt så att den är mör, torkas, bultas, späckas och läggen hugges af. Den späckas mest på ytter-

läret och ryggen, knäcks för att underlätta förskärningen, hvarefter steken ingnides med en blandning af saltet och pepparn. En långpanna upphettas, smöret brynes däri tillika med något af späcket, steken lägges i med innanläret upp och brynes omkr. 1/2 tim. i het ugn, hvarunder den öses flitigt med fett i pannan. Den spädes med den kokande buljongen eller vattnet och får steka, tills den är mör, eller omkr. 1 1/2-2 tim., varunder den öses över var 10:e min. Läggess upp på varmt serveringsfat och skäres för vid bordet. Serveras med hvita bönor och grönsaker eller grönsakspastejer samt den silade, skummade köttkyn eller med afredd säs. - För små hushåll lämpar sig fransyskan bäst.

Hallonglace (f. 6 pers.). 3 äggulor, 70 gr. socker, 1/9 dcl. vatten, 1 dcl. passerad hallonsylt, 1/4 lit. extra tjock grädd. Is och salt.

Beredning: Äggulorna och sockret röras i en kastrull (ej aluminium) 15 min. Vattnet tillsättes och krämen får sjuda under stark vispning, tills den är tjock och pösig. Vispningen fortsättes tills krämen är kall, då hallonpurén och den till hårdt skum vispade grädden tillsättes. Glacen fryses därefter som i Iduns kokbok nr 929 är beskrifvet.

Gula mandelspån (omkr. 35 st.). 105 gr. sötmandel 3 bittermandlar, 1 ägg, 3 äggvitor 110 gr. florsocker.

Beredning: Mandeln skällas, torkas i ugnen och drifves genom mandelkvarn. Ägget, äggvitorna och sockret röras 10 min., eller tills massan är skummig, då mandeln tillsättes. En jämn plåt smörjes och mjölas och massan utbredes därpå till en tunn kaka, som gräddas brunlig i ej för varm ugn. Plåten drages ut på ugnsluckan och kakan skäres i 4 cm. stora spån, som genast böjas öfver en smal stång. Spånen utskäras allteftersom kakan gräddas.

Hafremjölsvälling (f. 6 pers.). Se Iduns kokbok nr 300.

Gratin på svamp och potatis (f. 6 pers.). 1 portug. lök, 1 burk konserverad svamp (kantareller, Carl Johanssvamp eller champinjoner, 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 1 lit. kokt, kall potatis.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 1/2 msk. mjöl (30 gr.), 2 dcl. svampspäd, 4 dcl. grädd, 1 tsk. salt (5 gr.), 1/2 tsk. socker, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 äggula.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. rifven ost, 2 msk. stötta skorpor, 1 msk. smält smör (20 gr.).

Beredning: Löken skalas och hackas. Svampen skäres i bitar eller skivfor och stekes ljusgul i smöret, tillika med löken. Potatisen skalas och skäres i tunna skivfor. Till säsen fräses smör och mjöl 2 min., svampspadet och grädden spädes på, hvarefter säsen får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna, afredes med äggulan och får sjuda. NE eldfast form smörjes med smör och häri lägges hvarvis potatis, säas och svamp. Öfversta hvarvet skall vara sås, som beströrs med osten och de stötta skorpor samt begutes med det smälta smöret. Anrättningen gratineras i mycket varm ugn omkring 15 min.

Grönkål (f. 6 pers.). Se Iduns kokbok nr 259.

Laxpudding (f. 6 pers.). 3 1/2 hg. salt lax, 1 lit. skummjöl, 1 lit. kokt, kall potatis, 3 ägg, 2 tsk. mjöl (10 gr.), 4 dcl. gräddmjöl, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 msk. finhackad persilja.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Laxen sköljes, skäres i skivfor och får ligga i skummjölken omkr. 3 tim., tages upp och inklappas i en duk eller hvitt papper. Potatisen skalas, skäres i skivfor och lägges hvarvis med laxen i en smord och brödbeströdd puddingform. Äggen vispas med mjölet, mjölken, pepparn och äggstanningen hälls i formen. Puddingen beströrs med persiljan och gräddas i ugn omkr. 40 min. Serveras med smält smör eller korintsås.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och ubetalas för det bästa svaret, å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 243. Kan någon af Iduns praktiska läsare säga huru stor hyra man i Stockholm får betala för en våning, bestående af två rum, kök och hall med alla nutida bekv. Och huru dyrt ett hushåll för två pers. bör ställa sig. »Vi två».

Intet besvär med vin, konjak, kaffe, saft eller dylikt vid begagnande af Apoteket Vasens Laxermarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

D. B. C.
Flytande Putskrä
för metaller.
Prova den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikant: Berch, Bäcksin & Co:s A.-B. GÖTEBORG.

Mellin's Food
är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Bok om barns uppfosträn gratis och franco från Mellin's Food Depot, Malmö.

Tvätt!

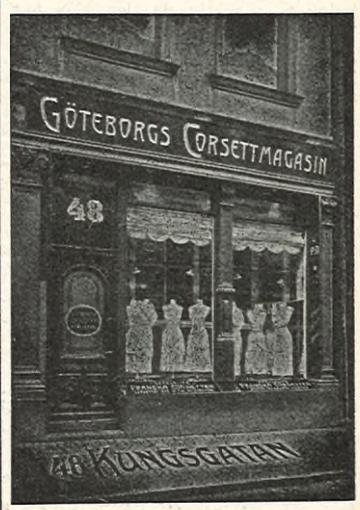
Tvättning och mangling af privatkläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mälarebadets Tvätt- & Strykinrättning** till ett pris af **35 öre** pr kg. för tvättposter öfverstigande 20 kg. Afgiftsfri afhämtning och hemsändning.

Allm. 93 44. Riks 38 15.

SINGER
ÄLDSTA MÄRKE
BÄSTA SYMASKIN

Hydrozon-Salva
för sårnader m. m.

I hvarje svenskt hem bör finnas en
Husqvarna Symaskin.
Den betalar sig själf på kort tid.

Utställning
i Djursholms Konst- och hemslöjdsaffär i Sthlm
Engelbrektsgatan 25.

Konstlotteriet
Dragning så fort
lotterna sälts.
Vinstsumma 8,000
samt 100 extra vinster.
Lottpris 1 kr. Rekv. lotter mot postförskott från
Lotterikolektör Joh. Bränström, Järbo.

Pensionsförsäkring.
Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige
meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.
Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller öck årliga premier.
All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med **4,5 procent** för år å det betingade pensionsbeloppet.
Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

Ett tjog ägg för **20 öre**
kan ingen köpa men **risgryn** för 20 öre (400 gr.) innehålla samma näringsvärde som **ETT TJOG ÄGG** (enligt Lifsmedelkommissionens broschyr).

CLOETTAS GULD-CACAO
i vidstående förpackning säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

PARAMINT PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. NR. 1, 25
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontr. förl.: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Agra
Yoghurt Margarin

”På säker grund byggas solida hus - en väl placerad annonsering förfelar icke målet”.
Idun som är fämnat spridd öfver hela landet ställer gärna sin erfarenhet till Eder tjänst.

Wantar & Strumpor
 MED **Lejon** MÄRKET!
 FÖRSÄLJAS
 I ALLA VÄLSORTERADE
 SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-
 & KORTVARUAFÄRER

Nr 244. Skulle någon vilja upplysa mig om på hvad sätt man bäst skall kunna ställa det så för sig, att man vid 50 å 55 års ålder skall kunna få en årlig ränta af ung. 600 kr. Jag är nu 40 år, men har ingen pension att vänta. **Bien.**

Nr 245. Vilken färg bör jag välja på målade väggar i ett rum som skall möbleras med antik dalmöbel, blågrön med rosor. **Oviss.**

Nr 246. Kan någon hjälpa mig att lösa detta problem, som säkert ej endast för mig är av intresse närmare anses som en samhällsfråga. Då ynglingen börjat öfvergå till man, är det nog alltid så, att en stor del af hans tankar rör sig kring kvinnan. Lycklig då den som äger tillfälle att grunda ett eget hem, men det är nog ej de flesta. Men hur skall den förfara, som af omständigheterna, val af lefnadsbana, främst studier, måste till senare ålder uppskjuta den förening, som han af allt hjärta längtar efter. Under arbete och hvil följder honom ofta tanken på kvinnan, och härigenom är det, som det sorgliga så ofta inträffar, att han hamnar hos lastens kvinnor. — Men för den som fasar för sådant, bereder ensamhetens år stora svårigheter, och många stunder af bitter kamp. — Men huru skall en så beskaffad man förfara? Skall han visa bort allt hvad begär efter sympati och förstäelse och kärlek heter som något ondt, eller skall han kasta sig i det som strider mot den goda moralen? Visserligen finnas många s. k. vänskapsförbund, men hur ställer det sig med dem...! Om den unge mannen känner någon som helst ansvarskänsla, måste han tveka och betänka sig allvarligt, innan han inlåter sig på en förbindelse med en ung kvinna, då det kanske återstår ett tiotal år, innan han kan bilda ett sådant hem, han åtrår. Kanske hon väntar sig vid honom, under det att han ej är mäktigt annat än att hysa vänskap för henne. Känner han då sitt ansvar, måste han göra henne till sin brud. Följden blir kanske ett olyckligt äktenskap, som ej kan tillfredsställa honom. En ständigt saknad, ett ständigt begär efter den rätta kvinnan tar hans hjärta och gör sinnet tungt. — Dock en sak synes mig vara det lyckligaste för den unge mannen, men något sådant inträffar nog sällan. Nämligen att den unge mannen från ynglingåren får mogna under inflytande af en sann och förstående kvinna, som genom hela sin läggning kunde vinna hans förtroende och vördnad. — Jag tror att förhållandet mellan en yngre man och en något äldre, erfarnare och ansvarmedveten kvinna, med en sund själ och fri från lidelser men med desto rikare hjärta och förstäelse och mänskliga känslor, skulle blifva vackrare och värdigare än de förbindelser, som ingår mellan oerfarna ungdomar. Säkert skulle tusentals unga män hela sitt lif välsigna den kvinna, som på så sätt gjort sitt ädla inflytande på dem gällande. Naturligt blif detta för den mottaglige unge mannen grundläggande för hela hans väsen och skulle naturligen ej blott väcka vördnad och tillgifvenhet för henne ensam utan äfven en vackrare uppfattning af kvinnan.

Så, har det synt mig, men ändå dock är jag så tveiflande och frågar mig. — Är det rätt att längta efter en sådan kvinna?

Till tidningens läsare vill jag säga mig med en försäkran, att det är alltsammans uppbyggt af vördnad för kvinnan. För mannen är hon det väsentliga och ju större vördnad, han hyser för henne, desto svårlostare synes honom de frågor jag berört. Därför måste han härvid söka svaret hos kvinnan först och främst. **Akademiker.**

Nr 247. Hvar kan man få köpa fröna till jordkastanjer (Carum Bulbocastanum) och hafverötter? Är det ännu ej försent att så dem i höst? **En trädgårdsvän.**

Nr 248. Sändas lysningspresenter alltid till fästmannen, äfven om man endast känner fästmannen? Tackas för lysningspresenter före eller efter bröllopet?

Nr 249. Finnes någon bok hvarti

upplysning lämnas om uppsättning vid bordet, placering m. m. **Landsofvsbo.**

Nr 250. Frågas huruvida vördinnan på större middagar i hvilket skåla med alla gästerna och i hvilken ordning. **Prästfru.**

Nr 251. Anses det vara fruns skyldighet hälsa på alla mötande herrar hennes man hälsar på för hvilka hon ej är presenterad och ej har en aning om hvilka de äro? Hvilken bok är bäst om »god tons» och hvad är priset? **»Obildad».**

Nr 252. Finns det något tillförlitligt sätt att hemma kunna undersöka om mjölken ens det minsta är blandad med vatten? — Likaså: hur vet man om äggen äro färiska? **Oerfaren husmor.**

Nr 253. Jag är mycket intresserad af spetsömnad och ville sig något konstnärligt och smakfullt mönster. Hvar skall jag vända mig för att få original? Har den stora svenska spetsboken kommit ut redan och hvad kostar den? Finns det någon tidskrift för konstslöjd? **Landtfru.**

Nr 254. Hvar kunde jag för ringa omkostnader få lära gobelinväfning? **Fattig konstbeundrare.**

Nr 255. Hur kan man bäst arrangera ett förmiddagsbröllop? Kan man ha frukost så tidigt som 10 f. m. och i så fall hvilka rätter och viner? Är det lämpligare med endast yin efter vigseln och har man då konfekt eller tårter till det? Hvad för slags vin? Bör brudgummen bära frack när bruden bär bruddräkt eller kan han bära förmiddagsdräkt? **Förlovad flicka.**

Nr 256. Kan någon af Iduns läsare lämna ett recept på ett bra hårvatten, som man kan bereda själf, att dagligen användas af herre? Bör vara lika bra som »Antisepton», hvilket det skulle ersätta, därför att detta blir för dyrt i längden. **Mångårig prenumerant.**

Nr 257. Om den, som önskar byta släktnamn är bosatt i Stockholms stad till hvem skall de ansökan där om ställas? Om en far söker nytt släktnamn för sina barn, skall då de myndiga barnen på ansökan intyga sitt samtycke därtill? På hvad sätt skola de 4 kr. till annonskostnaden bifogas? **»A. K.»**

Nr 258. Hvar och hur skall en ensamstående 60-årig dam fördelaktigast placera 1200 kr. för att få största möjliga ränta under återstående lifstid? Hur stor kan räntan bli? **Ensam.**

Nr 259. Hvad skall en person taga sig till som varit nära att duka under genom olycka och sorg, men som genom Guds hjälp rest sig igen, och har nu förmåga att med glädje och energi börja ett nytt lif, men som icke på något sätt kan skaffa sig det lilla begynnelsekapital som är nödvändigt, på grund af att ingen anser sig kunna ha nog förtroende till »en människa som har felat»? Är det rätt att vid ett sådant tillfälle i en människas lif ej räcka en hjälpsam hand? Finnes då inga varm hjärtade, hjälpsamma människor? **En bekymrad moder.**

Nr 260. Jag har en del mönster till kragar, dukar, kuddar, servettväskor m. m., som jag ritat själf. Då jag gärna ville förtjäna litet pengar extra, frågar jag, om någon af Iduns läsare ville vara så snäll och säga mig, hur och hvar jag skulle kunna få dem sålda. Mycket tacksam för svar. **Grete.**

Nr 261. Undertecknad, som under nästa år ämnade resa till Tyskland för att vara där i pension ett år, men på grund af kriget kanske ej kan komma dit, skall i sistnämnda händelse då i stället resa till någon pension i det franska-land Schweiz, t. ex. Lausanne, men har ej reda på adress till sådan. Hvem vill godhetsfullt lämna adresser på värekommenderade, förstklassiga flickpensioner i Schweiz. **L. A.**

Nr 262. Har tänkt väva tyg till kostym åt min man och min son som är 11 år, hur skall jag väva det? Skall jag taga bomullsgarn eller ylle till varp och hvilket nummer, hvad skall jag taga för groflek till inslaget? har tänkt taga hem ull. Hvilken färg är bäst och hvilket väfsätt? Hur många skaft bör det vara till inslag? Vore tacksam få veta uppknytningen och solfningen. **Mor på landet.**

Nr 263. Undertecknad, som ej alls är ful och som har bra figur, godt humör, är huslig och praktisk, har fyllt 26 år och ännu ej haft någon friare, beroende på att jag aldrig träffat tillsammans med några unga män. Sedan jag blif vuxen ha mina föräldrar ej ungefärs med någon människa, delvis beroende på små inkomster och delvis på min mors sjukdom. Vi lefva fullständigt för oss själfva. Men nu börjar jag, som är en lifskraftig och varm hjärtad kvinna, finna lifvet bra innehållslöst och enformigt. Hvarför skall inte jag också kunna få bli lycklig, få bli maka och kanske äfven mor? Visserligen är jag till nytta för mina föräldrar, men nu har jag offrat hela min ungdom på dem, och jag tycker nu jag kan få litet själf också af lifvet. Ären gå, och snart blir jag för gammal för giftermål, ty ett eget hem anser jag som lifvets högsta lycka. Men hur

skall jag finna en make? Anses det passande att sätta in en äktenskapsannons eller att svara på en dylik? Sådana annonser kanske endast är skämt? **Marianne.**

Nr 264. Finnes någon byrå här i Sverige, genom hvilken man kan få veta namn och adress på någon soldat ute i kriget? Jag ville så gärna glädja någon af dem med en liten gåfva då och då. **Kari.**

Nr 265. Hvilka läroböcker i filosofi, estetik och litteraturhistoria bör man använda vid sjäfstudium, frågar **Kunnig.**

Nr 266. Undertecknad, som hyr en villa i en af Stockholms villastäder, undrar om någon trädgårdskonsulent finnes, hvilken man kan rådfråga angående sin trädgårdsplanering och hvar man skall vända sig för att utan för stor kostnad erhålla råd af en dylik. **Blomstervän.**

Nr 267. Finns det någon bättre lottad människa, som är villig låna till en omedelad landbrukareflicka, som ej har tillgång till bibliotek, arbeten af Platon, Sofokles eller liknande litteratur. **»Proserpina.»**

Nr 268. Kan någon af Iduns läsare gifva svar på följande spösmål: Hvem tilldömes barnet vid skilsmässa, på grund af oenighet i äktenskap? Tager lagen hänsyn till moderns familjeförhållanden, t. ex. modern uppfostad hos ansedda och välsituerade fosterföräldrar. Samt tages hänsyn till att mannen har studentexamen, hustrun blott vanlig folkskoleunderbyggnad. Kan barnet dömas från modern? Under hvilka förhållanden? **Förtviflad moder.**

Nr 268. Kan någon lämna upplysning om något större samhälle eller småstad, där det vore lönande att slå sig ned som praktiserande barnmorska, helst där en gammal sådan finnes förut. **Prenumerant.**

Nr 269. Har varit barnsköterska i flera år, men börjar nu tröttna på att vara i familj. Arbetet äger inte en minuts själfständighet. Jag är mycket intresserad af socialt arbete, men fordringarna för de kurser som anordnas äro så höga, att jag blifvit tvungen att slä detta ur tankarna. Hur skall jag på annat sätt kunna vara mina medmänniskor till hjälp, isynnerhet de fattiga? Sjuksköterska har jag försökt, men af sjukdom blef jag förhindrad fortsätta. **Ricka.**

BREFLÄDA

RED. BREFLÄDA.

Djurvån. Er fråga hör hemma på annonsafdelningen.

Vildfågel. Vi afvakta det utlofvade returportot.

Västrik. Tack för erbjudandet, men dessa edra intryck ha samt och synnerligen redan för månader tillbaka stått att läsa i svenska tidningar, hvadan eder artikel blott är ett återupprepande af allmänt kända förhållanden.

Författare borde ej taga munnen så full. Det där »i alla tider» är ett påståande, som ej håller streck. Var god aflägg ett besök å byrån någon sökdagens förmiddag, så skall det bli oss ett nöje att i några fall kunna vederlägga eder mening. Och än vidare: påvisa att vår fruktighet stundom sträckt sig öfver gränserna för hvad som utlofvats. Det förefaller för öfrigt som om det läge en hund begravnen under ert smädande skriferi.

T. H. Tack för Lapplandsdikterna, men vi ha ej plats.

EXPEDITIONENS BREFLÄDA.

»Läraninna». Annonsern kostar 3 kr. Likvid insändes i postanvisning.

En hemlighet

är varför VYV-TVALEN blir mer och mer berömd och efterfrågad.

Endast den, som en gång använt VYV-Tvalen, vet varför han ej använder andra toalett-tvålar.

Damer och herrar, som sätta värde på ungdomsfriskhet och ett vackert yttre, uppnå detta genom ständigt bruk av den med förkömande parfymmer och välgörande ingredienser tillverkade VYV-Tvalen.

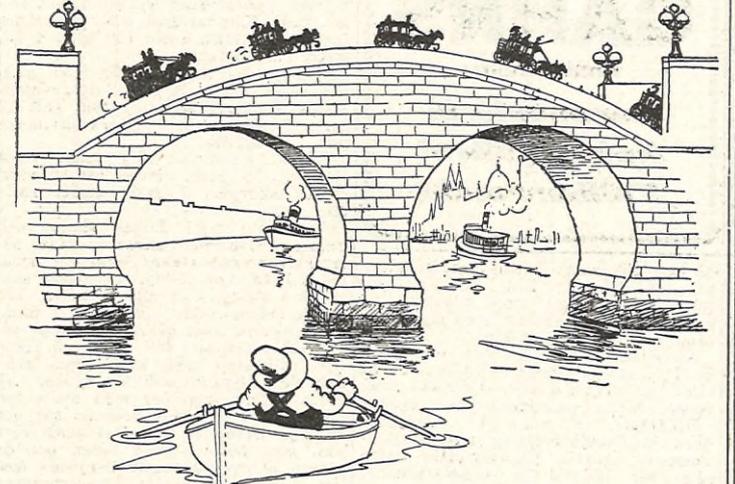
VYV-tvalen är den mest fulländade toalett-tvål, som kan åstadkommas till så lågt pris, att den kommer till användning i varje hem. VYV-Tvalen är tillverkad på särskild för denna tvål utmärkt metod, med tillsats av de mest utsökta essenser på detta område samt med stöd av vetenskapen, under noggrannaste beaktande av hygienens fordringar.

VYV-tvalen erhålles i varje välsorterad affär från Ystad till Haparanda.

ÖSTERLIN & ULRIKSSONS Tekn. Fabrik, YSTAD.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 45. PÅ LONDON BRIDGE.

Då herr Svenske kom till London och for öfver den ryktbara London Bridge, observerade han att omnibussarna afgingo samtidigt från båda sidor af bron och just så långt isär att det alltid var 10 »bussar» på bron, 5 i hvardera riktningen. På teckningen kunnat vi se 5 bussar gå i ena riktningen. Svenske är i en af dem och har redan mött 5 omnibussar. Kan ni säga i hvilken »buss» han åker?

De två första rätta lösningarna som vid granskningen påträffas, erhålla pris resp. 10 och 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 41.

A = Erik som väger 32 1/2 kg. B = Harry som väger 30 kg. C = John som väger 37 1/2 kg. och D = Arne som väger 35 kg.

Vid den företagna granskningen af insända lösningar ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa kontantprisen: Första priset: Herr Johan Johansson, Lund. Andra priset: Fröken Eivor Sundberg, Sollefteå.

Lösning, märkt pristäfling nr 45 och försedd med Svenska nationalföreningens mot tuberkulos välgörenhetsmärke insändes undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 25 nov. 1916.

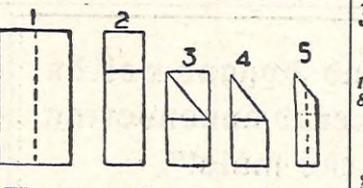
IDUNS TIDSFÖRDRIF.

CHARADI.

Mitt första blott en bokstaf är, Mitt andra likaså. Mitt tredje är hvad flickan lär. Förr'n knappt hon lärt att gå. Mitt fjärde, motsatsen till lugn. Är hvad man fordrar af en ugn. Mitt hela uti alla länder. Gör mycket ondt, hur man det vänder. **Wilhelmina.**

LÖSNINGAR TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 44.

VISITKORTET: Brandsoldat. KORSET OCH LJUSEN.

REBUS.

Gris Gris
 Gris Gris Gris — 0
 Gris Gris Gris
 Gris Gris

Vik papperet först längs efter, som den prickade linien på fig. 1 anger, vik så ned en kvadrat, fig. 2; vik sedan af snedt fig. 3, så att fig. 4 uppstår, hvilken sedan klipres efter som den prickade linien på fig. 5 anger. Vecklas upp med försiktighet, ty ljuslågorna äro lösa för sig.

Åby-Lotteriet
 för frigivna fångar.

Pris 2 kr. pr lott. 12,500 vinster.

Var 8:de lott vinner.

Dragning före utgången av 1916.

Högsta vinsten värd 9,000 kr.

enastående rikhaltig, lätt realiserbar, sammansatt av följande olika saker:
Biblioteksmöbel från Nord. Kompaniet.
Bibliotek i urval, alla böcker bundna.
Motorcykel från Huskvarna.
Kaffeservis kontr. silver från Guldsmidsbolaget.
Silverschatull 8 1/2 duss. nysilver från D:o Pianino av mah. från Bergqvist & Nilsson.
Oljefärgstaylor av prof. Arborelius och Odelmark.
Rödlakansmatta från Svensk Hemslojd. Samtliga dessa föremål en vinst.

2:dra vinsten värd 8,000 kr

Möbler till 4 rum i rena antika stilar:
Salong i Louis-XVI, **Matsal** i Rennässans, **Sängkammare** i Empire, **Kabinett** i Rococco.

3:dje vinsten värd 6000 kr.

Motor-racerbåt av ny typ, c:a 14-15 knops fart från A.-B. Håstholmsvarvet.
11 vinster i värde 9,000-1,000 kronor.
 82 900-100
»Lägsta vinstvärde 5 kronor.»

Sammanl. vinstvärdet **120,000 kr.**
 Insänd rekvisition, märkt X 1 adr. Åbylotteriet, Artillerigatan 60, Stockholm, varefter lotter sändas mot postförskott för lotterna å 2 kr. pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.

Bese vinstutställningen
Birger Jarlsgatan 16.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

BILDAD FLICKA som vill åtaga sig en jungfrus göromål med någon hjälp till grofsysslor får plats i ingenjörsfam. i Jämtland. Lön 20 kr. i månaden. Barnfröken finnes. Familjemedlem. Sv. till fru Rönström, Svenstavik.

ANSPRAKSLOS DUGLIG flicka som vill åtaga sig en ensamjungfrus syssl. o. är kunnig i matl. bakn., samt handarb., får plats i fam. med ett barn. (Barnfröken finnes). Bekvämt våning. Eget litet rum. Sv. till »God plats genast», Iduns exp.

UNG ANSPRAKSLOS (helst troende) flicka med god folkskolebildning erbjudes, att för kompetent lärarinna, bosatt i större stad, få genomgå fullständig preparandkurs för inträde vid ett småskoleseminarium. Fritt vivre, billiga lektioner med skyldighet att deltaga i alla inom ett litet hem föreik. sysslor. Sv. före medio af november till »Lärarinna», Iduns exp. f. v. b.

ÄLDRE ANSPRAKSLOS FLICKA sökes att ensam sköta skolhushåll för tre barn. Platsen tillträdes snarast. Svar med referenser, fotografi och lönepretentioner till postlåd 68, Tibro.

BLEVPLATS finnes ledig & kirurgisk privatklinik i Göteborg. Reflekterande torde insända betygsafskrifter till »Privatklinik», Iduns exp. f. v. b.

ENERGISK DAM m. 2,000 kr. kapital, intresserad af all slags hemarbete och som kan arbeta själfständigt erhåller god plats i Sthlm. Svar till »Nu genast 1916» und. adr. S. Gumaelii Annonstyrä, Sthlm f.v.b.

BARNKÄR, fullt frisk samt verkligt pålitlig och snäll flicka (ej under 20 år) sökes för tre barn, 9-4 år, i godt hem på landet i Västergöt. till nästk. 15 mars. Sök. bör vara van att sköta och handläda barn samt gärna kunnig i sömnad, åtminstone lagning. Inga som helst nöjen men ett godt och lugnt hem utlofvat. Svar med löneanspråk och rekommendationer till »Ej familjemedlem», Iduns exp.

PLIKTTROGEN, barnkär, anspråkslös flicka m. elementarb. ell. småskolesem. erhåller i jan. plats i bättre landhem att handha 2 barn och undervisa gossen, 7 1/2 år, i vanl. skolämnen samt hjälpa husmodern m. lättare hemsysslor. Piano finnes. Svar m. bet., ref., foto o. lönepret. till »Undervisningsvæn», Iduns exp.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?
Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platsökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives & postanvisningsblanketten.

SKÖTERSKEPLATSEN vid Hvetlanda sjukstuga ledig. Lön 500 kr. Två elever, ett biträde samt hushållerska finnas.

En intelligent och energisk dam af god samhällsställning erh. fast aflönad anst. i gammalt svenskt försäkringsbolag för att inom Stockholm avsluta inbrottsförsäkringar, dels på egen hand, dels med biträde af kvinnliga agenter. Svar med uppgift om förutvarande sysselsättning, referenser m. m. till »Energisk medarbetarska», Svenska Telegraf. Annonssafdelning.

Sköterskeplatsen vid Tidaholms Epidemiskjukhus kungöres härmed till ansökan ledig. Lön: 600 kr. pr år samt under tjänstgöring dessutom 1 kr. pr dag och fri kost. Vid tillfällen då sköterskan ej är upptagen för epidemiskvård inom staden är hon skyldig att stå till 1:ste provinsialläkarens i länet förfogande för sådan sjukvård; & landsbygden mot samma dagtraktamente som under tjänstgöring i staden. Ansökan ställd till Hälsovårdsnämnden i Tidaholm inlämnas till underdertecknad senast 5 nov. 1916. Tillträde snarast möjligt. Vikarie till platsen önskas från 1 nov. Tidaholm den 21 okt. 1916. T. Edgren, Stadsläkare.

Junge, anspråkslose deutsche Dame

im Alter 17 bis 25 Jahre wird gerade in einer kleinen Familien in Stadt, Mittlerschweden, gesucht. Am liebsten musikalisch und sprachkundig. Antwort mit Lohnanspruch und Photographie an »Anspråkslos», Sv. Telegr.-b:s annonsafd., Sthlm.

Husföreståndarinnan.

Medelålders dam, hälst mellan 40-50 år, sökes af familj i Göteborg med 7 barn mellan 2-15 år, för att såsom husföreståndarinnan under husmoderns ledning samt i synnerhet under dennas frånvaro förestå huset och vara husmodern behjälplig med barnens uppfosträn. — Sökande bör kunna hjälpa de mindre barnen med läxorna. Aktning för religionen förutsättes. Kunnighet i matlagning ej nödvändig. Platsen kan tillträdas omedelbart. Ansökningar torde insändas under adress »Husföreståndarinnan», Iduns exp.

Lärarinna

för undervisning i läroverkets lägre klasser önskas genast. Svar med betygsafskrifter löneanspråk och foto under adress Lärarinneplats, Dala-Järna.

Epidemiskvårdsskötarskor.

Två epidemiskvårdsskötarskor i Jönköpings län med placering tillsvindare i Hvetlanda och Värnamo och med tillträde 1 jan. 1917 kungöres lediga. Lön: 700 kr. jämte 100 kr. i dyrtidstillägg och 25 kr. i pensionsbidrag; vid tjänstgöring fria resor och 1 kr. i dagtraktamente. Ansökan jämte betygsafskrifter och läkarintyg insändas senast 30 nov. 1916 till förste provinsialläkaren, Jönköping.

PLATSSÖKANDE

EX. SKÖTERS KOR O. BARNSKÖTERS KOR samt enklare sköterskor kunna erhållas gen. Svenska Sjuksköterskebyrå, Kungsg. 21 Göteborg. Tel. 144 35.

BILDAD FLICKA, 20 år, af god fam. som talar flytande tyska, äger kunskaper i engelska och franska språken, samt hemmastadd i musik, söker plats i allvarligt, fint hem på landet eller mindre stad, är villig deltaga i alla husliga sysslor. Lön önskvärd. Sv. till »20-årig skånska», Gumaelii Annonstyrä, Malmö. Goda referenser.

UNG TYSKA önskar plats som sällsk. och hjälp. Ref. finnes. Sv. till »A. 4», Iduns exp. f. v. b.

PRÄSDOTTOR önsk. pl. till den 1 eller 15 jan. i hem där husmoder finnes. Ar kunn. i ett hems föreik. sysslor, äfven något i enkl. klädsomrad. Betyg o. rek. finnas. Sv. med lönev. till »K. M. L.», Iduns exp.

SOM KOKERSKA eller hushållerska önsk. enkel bättre, praktisk och sparsam landbrukaredotter plats, hos fin familj eller ungherre, är van vid ett hems skötande, både stads- och landthem. Goda betyg fr. hushållsskola samt förut innehafta fina platser. Sv. till »Norrlandska», Sollefteå p. r.

UNG BÄTTRE FLICKA önsk. plats som hjälp i familj. Sv. till »Familjemedlem», Brunsta.

BÄTTRE FLICKA får lära hush. m. m. hos mindre fam. på landet m. mindre mån.-afg. o. delt. i hush. småarb. Sv. t. »Familjemedlem», Sthlms Annonstyrä, Stockholm I.

BÄTTRE FLICKA (landbrukaredotter) som genomgått såväl folkhögskola som husmoderskola önsk. god plats i nov. Kunn. i matl. samt f. ö. i ett hems skötande. Sv. till »Familjemedlem», Borås p. r.

MOT FRITT VIVRE önsk. småländska under en månads tid plats i Stockholm som sällskap, lektris. ell. hjälp till i hemmet föreik. göromål. Tacks. för sv. till »Småländska R-h», Iduns exp. f. v. b.

VÄRDINNA söker plats hos nerv-, sinnes- eller annars sjuk person. Mångårig vana. Svar till »Arbetsglädje», Iduns exp. f. v. b.

19-ÅRIG BÄTTRE BOHUSLÄNSKA, bildad, frisk, snäll och barnkär önsk. plats som barnfröken och husmoders hjälp. Villig att läsa med barn. Sökanden har ej pretentioner på nöjen. Goda betyg och rek. finnas. Tacks. för sv. t. »Snäll och anspråkslös familjemedlem» Stömstad poste restante.

EN BÄTTRE FLICKA önsk. plats i fam. att utan lön, där jungfru finnes, delt. i alla föreik. göromål. Sv. t. »Nu genast», adr. Sondenburg, Vestervik.

Livförsäkringsbolaget BALDER

Huvudkontoret: STUREGATAN 8. STOCKHOLM. — Begär prospekt.

HUSMODERS- eller värdinneplats önskas af ung, bildad änkefru med erfarenhet och praktik. Svar till »30 år», Iduns exp.

MOT FRITT VIVRE önsk. musik., bättre flicka, van vid ett hems skötande, pl. som hjälp o. sällsk. Kunn. i enkl. matl., bakn. o. sömn. Sv. till »E. Familjemedlem» Strömstad poste restante.

BÄTTRE MEDELÅLDERS FLICKA önskar plats i familj eller hos ensam dam. Kunnig i matlagning, hattmont., trädgårdsskötsel. Betyg finnes. Lön 18 kr. för mån. Svar till »Birgit 1916», p. r. Hålsingborg.

EXAMINERAD SJUKSKÖTERSKA, bildad, huslig, med utmärkte rekommendationer önskar plats i hem att vårda klen person. Svar till »Sjuksyster», Iduns exp.

KV. EXAM. SJUKGYMNAST med goda ref. o. betyg önskar plats i familj ell. hos ensam dam som massös, hjälp och sällskap. Sv. t. »1918», Hålsingborg.

INACKORDERINGAR.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen; Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Nervsjukhemmet JOHANNERO

beläget invid Göteborg mottager för behandling nervsjuka, som önska vårdas & lugn och behaglig trakt på landet. Läkarevården bestrides af dr. Binar Rodhe.

Cecilia Lennings och Ellen Svenson, Ex. Sjuksköterskor.

Postadress Johannero, Utbynäs, Göteborg 6. Rikstelefon 23 Utbynäs.

I bättre hem å större egendom

önskas 2-me flickor i ålder 17-18 år, som nyligen genomgått högre elementarverkets 8 klass genast blifva emottagna för hushålls- och öfriga husliga göromåls lärande etc. Svar emotses till märke »Betalande», under adr. S. Gumaelii Annonstyrä, Stockholm f. v. b.

kan en 17-åring erhålla en livförsäkring i **BALDER** &

2,500 kronor

att utbetalas vid dödsfall eller ens. k. blandad liv- och kapitalförsäkring & inemot

2,000 kronor

att utbetalas vid uppnådda 60 år eller dödsfall dessförinnan. För en 42-åring blir dagliga avsättningen för samma försäkringssummor, 20 resp. nära 30 öre.

Drag sålunda in åtminstone 10 öre om dagen på de onödiga småutgifterna och teckna en försäkring i

Fullständig utstyrelse för hemgifter.
Färdigsydt dam- och barnlinne. Egen syteller. Prover sändas på begäran.
A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

För den nyfödde.
Komplett utstyrelse 3 omg. 18 plagg. Välsydt af utsl. bästa material. Sär. praktisk. Förord. af läk. Pr kartong extra elegant 12 kr. Presentkartonger 14 kr. Sänglinne 6 kr. pr omg. Allt förstklassigt.

Fru Caspersson, 3 Järntorgsg., Örebro.

Babykorgen!

(Mont. skär eller blå.)
Kr. 20:—
Babykläder från Kr. 10:00-15:00, innehållande hel utstyrelse, välsytt och av bästa kvalitet. Sändes mot efterkrav.
Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö. Rikstel. 48 12.

Vackra broderimönster till daglinnen (4 st., alla olika) erhålles mot insändande af 60 öre i frim. und. adr. Box 14, Bankeryd.

Fastighet

naturskönt bel. i närheten af stad i melarsta Sverige, afsedd och inredd till pensionat eller sjukhem — ca 25 bäddar — Taxeringsvärde 48,000, säljes billigt om snar uppgörelse. Insteckningar underlåta köp. Närmare meddelar kronolänsmän Rob. Petersson, Kneipbaden.

Elektriskt piano

med själfreglerande nyantering är till salu för kr. 2,850:— på avbetalning med 75 kr. pr månad eller kr. 2,700:— pr kontant.

Pianofabriksaktiebolaget Gustafson & Ljungqvist
H. M. Konungens Hovleverantör.
NORRKÖPING.

Pressuffalanden om Emma Bendz

Söder om landsvägen

Andra upplagan.

Pe i Lunds Dagblad: »Förf. kan verkligen den svåra konsten att berätta lätt och medryckande, ofta med den humoristiska glimt i ögat, som passar så bra samman med namnet Bendz».

—ius i Sydsv. Dagbl. Snällposten: »Det ligger något starkt tilldragande i skildringarna».

G. P. Quist i Trelleborgs-Tidningen: »Den ljusa bredden i framsällningssättet gör att man kommer att erinra sig Nicolovius».

C. W. K. Gleerups förlag.

4:de upplagan
Trettionde tusendet.

IDUNS KOKBOK

avhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning, konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- & konfekt-kokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servetbrytning. Kokboken är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, med afbildningar af fåglar, fiskar och svampar samt grönsaker jämte 4 styckningsplanscher för kött och 16 olika servetbrytningar efter fotografier.

Till salu i alla boklädor och erhålles portofritt mot insänd likvid, direkt från förlaget,

IDUNS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

IDUNS KOKBOK

Utgifven af
ELISABETH ÖSTMAN.

IDUNS KOKBOK

är vår modernaste kokbok till utstyrelse och innehåll. Bokens alla 1.071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Östmans Husmoderskurser o. öfverskådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrannt angifna. Äfven heit unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet finna härigenom en säker handledning i

IDUNS KOKBOK.
PRIS: INB. 5:50.

Dr. Heilmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och RUMATISKA
AKOMMOR.
Kungsporsplatsen 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästersamuelsgatan 70.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium
Kungsgatan 46, Göteborg.
Förnämligaste enskilda handelsläroverk för elever med högre förkunskap.
Sommarkurs | Handelskurs | Gymnasialkurs
10/8-10/9 | 10/9-10/10 | 10/10-10/11
Begär prospekt!

Afmagringstvål,
— absolut verkande — oskadlig. —
Pris kr. 4:50 + porto. Förs. disk.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör.
21 Drottninggatan 21.

Hennaextrakt oöfverträffligt och oskadligt hårfärgningsmedel i alla nyanser. Pris Kr. 7:50 + Porto.

Camomilleextrakt för erhållande af blondt hår. Pris Kr. 3:50 + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

"La Mascotte"
Franskt skönhetsmedel — Kosmetikens triumf.
Nyhet:
"La Mascotte-crème"
Hög kvalitet och framstående egenskaper hafva förorsakat »La Mascotte» stora framgång. Preparaten äro lagligt skyddade genom Kungl. Patentverket. Säljas i alla 1klassiga Parfumerier, Varuhus, Droghaffärer och Damfrisørsalonger öfver hela landet.

Vår erk. prakt. apparat för **ansiktsmassage** bör ej saknas bl. hvarje dams toilettaker. Bort med crème och smörjmedel. Nervenergien, **grunden till det blomstrande utseendet förnyas.** Även utm. medel mot **hufvudvärk, snufva m. m.** Pris gen. stor oms. end. 2 kr. m. bruksanv. + postf. porto. A.-Bol. Sv. Husgerädsfabriken, Moälven.

Missprydande Hårväxt
utrotas med pasta Stabil. Absolut ofarligt och luktfritt medel. Ej pulver. Efterlämnar ej märken eller rodnad i huden. Pris 3:50 + porto. Förs. disk. Ebba Beckmans Hygieniska Salong, Gretturegatan 3, Stockholm.

VÅRDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRACT VEGETAL.
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör
ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.
Återförsäljare rabatt.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta **Hårmedel** och öfverträffas icke af något annat liknande preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfumeri-, Drog- och Coiffyaffärer.

H.G.Söderbergs Import-AB

Krossad och småkrossad Koks

Billigaste bränsle i kökspisar och i kakelugnar på koksgaller.

Telefoner namnanrop
"SÖDERBERGS KOLIMPORT".

Kurs i klädsömnad.
Elever mottagas dagligen kl. 11-3. Aftonkurs två gånger i veckan.
Grettaregatan 72. **Selma Wahlgren. A. T. 224 53**

Elfkullens Husmodersskola
börjar sin värkurs 15 jan. Undervisn. i finare och enkl. matlag., bakt. konserv. väfnad och handarb. m. m. Hjälpension. Prosp. mot dubbelt porto.
Adr Jemshögsby.

Bogstens Hushållskurs 1917.
1 Febr.—1 Maj; 1 Aug.—1 Nov. Ufförligt prospekt mot 2 porto.
Fru Ida Palmgren, Bettna.

Ny hushållskurs 20 jan. 1917.
Begär prospekt. — Överstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick.
Sandvik, Smålands Burseryd.

Vinterkurser på Nääs.
16 januari—24 februari 1917.
Handarbetskurs - Teckningskurs - Väfkurs.
Närmare meddelanden i prosp., som begäres hos **Föreståndaren för August Abrahamssons Stiftelse, Nääs, adr. Floda Station.**

"De Gamlas Dag."
GÅFVOR af alla slag mottagas med största tacksamhet till
Amerikanska Lotteriet

å De Gamlas Dags byrå, Herculesgatan 8, öppet mellan kl. 12 f. m. — 4 e. m. Allm. Tel. 89 14.
OBS! Listor för kontanta bidrag finnas å byrån.
Glöm ej de gamla!

CHESEBROUGHS Vaseline

Inregistr. Varumärke.

»Den bästa vän, du någonsin kan få»

CHESEBROUGHS VASELINE

Med detta preparat kan man lindra och bota många krämpor. En liten burk **Chesebroughs Vaseline** kostar endast 25 öre och befriar dig från skroflig hud, smärre sår och brännskador, och om du låter en liten smula smälta i munnen, lindrar det hosta, heshet och inflammation i halsen.
Profask å 10 öre erhålles öfverallt.
Det är fullkomligt utan smak.
Hvarje apotekare, såväl som större kemikalie- och parfymaffärer hafva det till salu, men se noga efter, att fabrikanterns namn **Chesebrough Mfg. Consd. New York, U. S. A.** återfinnes på hvarje förpackning.
Filial i **London, 42 Holborn Viaduct**
Var försiktig med efterapningar. De skada i stället för att hjälpa dig.
Det bästa för barnens hud.

MÄRKET MARKATTAN
GÖR TENN BLANKT SOM SILVER OCH KOPPAR SOM GULD.
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Såp tvål Aktiebolag
Göteborg

Prima Engelska
Antracitkol, Ångkol, Hushållskol, Koks & Smideskol
ständigt på lager till lägsta dagspriser.
Telefoner: Namnanrop "Lavéns Kolimport"
Lavéns Kolimport A.-B.
17 Mälartorget 17

Turkiska badet
i Malmstorgsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris före kl. 12 kr. 1:50, efter kl. 12 kr. 1:75.

Husmödrar
som önska tjänare och
Tjänare
som söka platser träffa säkrast sin publik genom att annonsera i dagliga aftontidningen

Eskilstuna-Kuriren
hvilken läses i nästan alla hem i stad och på landet inom Norra Södermanland och Västra Västmanland.
Uppl. cirka **13,000 ex.**

Vart 11:te postpaket Sverige

afsände vår firma under år 1915. Detta bevisar att allmänheten sätter värde på våra goda varor och billiga priser. Vår nya, stora praktkatalog upptagande tusentals olika varunummer sändes på begäran jämte **juftidningsproffver gratis, ej fraktfr.**

Åhlén & Holm, Stockholm.

Missprydande hårväxt utrotas med Trianonpasta utan efterlämnande av märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt luktfritt medel — icke pulver. Bättre än elektrolytisk beh. Anv. dagl. med osviktig framgång i min praktik för skönhetsvård vid behandling såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 5 kr. Till landsorten mot postförsk. utan ang. av inneh. Maria Enquist, Institut för Skönhetsvård o. Plastiska Operationer, Biblioteksgat. 6-8, Sthlm. R. 160 68. A. 226 62.

Tänk på våren!

Då man vid den tiden kommer ut till sitt sommarställe är det angenämt att se **Tulpaner, Narcisser, Crocus, Scilla m. fl.** blommor i backarne. **Plantera därför nu.** Blomsterlökar planteras även i lädor eller krukor, som ställas i mörk frostfri källare. Efter rotbildningen upplagas lädorna eller krukorna i våningen i Januari.

Tjäders Fröhandel
Stora Nygatan N:o 1 och Örtorgsgatan N:o 7.

Det bästa hvetemjålet

MALMÖ BEST PATENT
Malmö Stora Walskvam

Idun utgifves denna vecka i A och B.